

UDK 336.2

Poljoprivrednik u sustavu poreza na dohodak

Krešimir Vranar, dipl. oec.

Djelatnost poljoprivrede i šumarstva obuhvaća korištenje prirodnih bogatstava zemlje i prodaju, odnosno zamjenu od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju. Autor u članku potanje piše o mogućim načinima oporezivanja poljoprivredne djelatnosti u smislu poreza na dohodak te primjeni propisa o PDV-u kod isporuke poljoprivrednih proizvoda.

Ministarstvo poljoprivrede kao najvažnije ciljeve Zakona o poljoprivredi¹ ističe osiguranje pristojnog standarda življenja za poljoprivrednike, osiguranje hrane za potrošače, ponudu zdravih i kvalitetnih proizvoda i postizanje ujednačenog teritorijalnog razvoja. Ističemo važnost donošenja kvalitetnih odluka i postizanja navedenih ciljeva na EU razini. Poljoprivrednici trebaju nastaviti dobivati izravnu potporu dohotku, a prednost u raspodjeli izravnih plaćanja trebaju imati specifični sektori, područja s prirodnim ograničenjima, mali proizvođači i mladi proizvođači.

Svaki poljoprivrednik u cilju očuvanja i unapređenja svoje poljoprivredne djelatnosti trebao bi aktivno sudjelovati u mjerama i projektima Ministarstva poljoprivrede.

1. Općenito o poljoprivredi i poljoprivrednicima

Poljoprivreda je strateška djelatnost koja svojom gospodarskom, ekološkom i socijalnom ulogom pridonosi održivom razvoju Republike Hrvatske, a obuhvaća bilinogojstvo, stočarstvo, s njima povezane uslužne djelatnosti, u skladu sa skupinama 01.1, 01.2, 01.3, 01.4, 01.5 i 01.6 Nacionalne klasifikacije djelatnosti – NKD 2007.²

Poljoprivreda kao gospodarska djelatnost regulirana je prvenstveno ZoP, te brojnim posebnim propisima u dijelu obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

Poljoprivreda obuhvaća sljedeće skupine djelatnosti: uzgoj žitarica i drugih usjeva i nasada, uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnog bilja i sadnog materijala, skupljanje šumskih gljiva, vinogradarstvo, uzgoj voća, oraha i sličnih usjeva za pripremanje napitaka i začina, uzgoj goveda za proizvodnju mesa, mlijeka i priplod, uzgoj svinja, ovaca, koza, konja, magaraca, mula, mazgi, peradi i ostalih životinja, uslužne djelatnosti u biljnoj proizvodnji i stočarstvu, usluge umjetnog osjeimenjivanja te ostale uslužne djelatnosti (osim veterinarskih usluga).

U smislu ZoP-a, **primarna poljoprivredna proizvodnja** je proizvodnja proizvoda bilinogojstva ili stočarstva bez obavljanja dodatnih radnji kojima bi se promijenila priroda tih proizvoda, **priprema proizvoda za tržište** obuhvaća postupke pripreme, kao što su čišćenje, pranje, rezanje, ljuštenje, obrezivanje i sušenje proizvoda bez njihova pretvaranja u prerađevine, **prerada poljoprivrednih proizvoda** je svako djelovanje na poljoprivrednom proizvodu čiji je rezultat proizvod koji je i sam poljoprivredni proizvod, osim djelatnosti na poljoprivrednim dobrima koje su prijeko potrebne za pripremu životinjskih ili biljnih proizvoda za prvu prodaju, **stavljanje na tržište** je držanje ili izlaganje radi prodaje, oglašavanje i ponuda na prodaju, isporuka ili bilo koji drugi način prodaje, kao i izravna prodaja poljoprivrednih proizvoda krajnjim potrošačima koju obavlja poljoprivrednik ako se odvija u skladu sa zakonom kojim se uređuje područje trgovine, osim prve prodaje trgovcima i prerađivačima koju obavlja poljoprivrednik i svih djelatnosti povezanih s pripremom proizvoda za takvu prvu prodaju.

ističemo...

Poljoprivrednik je fizička ili pravna osoba ili skupina fizičkih ili pravnih osoba koja obavlja poljoprivrednu djelatnost na području Republike Hrvatske, a obuhvaća sljedeće organizacijske oblike: obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, trgovačko društvo ili zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti te druga pravna osoba.

Samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo je fizička osoba poljoprivrednik koja se za osobne potrebe bavi poljoprivredom u okviru korištenja prirodnih bogatstava zemlje i prodajom odnosno zamjenom od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju i kojoj obavljanje gospodarske djelatnosti poljoprivrede nije glavna djelatnost, odnosno zanimanje poljoprivrednik nije glavno ili

1 Zakon o poljoprivredi (Nar. nov., br. 118/18 – 152/22; u nastavku: ZoP)

2 Odluka o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti – NKD 2007. (Nar. nov., br. 58/07 i 72/07)

jedino zanimanje, a temelji se na korištenju vlastitih i/ili unajmljenih proizvodnih resursa te na radu, znanju i vještinama članova kućanstva i ekonomska veličina gospodarstva je manja ili jednaka iznosu od 3.000,00 eura (€).

Poljoprivredno gospodarstvo čine sve proizvodne jedinice na kojima se obavlja poljoprivredna djelatnost i kojima upravlja poljoprivrednik, a koje se nalaze na području Republike Hrvatske.

Upisnik poljoprivrednika je središnja baza poljoprivrednika u Republici Hrvatskoj. Upisnik poljoprivrednika vodi Agencija za plaćanje. Upis u Upisnik poljoprivrednika **obavezan je za:**

- poljoprivrednika koji podnosi zahtjev za izravne potpore u sklopu mjera poljoprivredne politike,
- poljoprivrednika koji podnosi zahtjev za mjere tržišne potpore i mjere ruralnog razvoja ako je to propisano pod zakonskim aktima kojima se propisuje provedba mjere u sklopu mjera poljoprivredne politike,
- poljoprivrednika – **samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo (SOPG)** koji stavlja na tržište vlastite poljoprivredne proizvode proizvedene na poljoprivrednom gospodarstvu.

Fizička osoba poljoprivrednik – samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo, **obvezna je voditi evidenciju o proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na poljoprivrednom gospodarstvu** te o tome izvještavati Agenciju za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu: Agencija za plaćanja).

Uvjet upisa u Upisnik poljoprivrednika je posjedovanje vlastitih ili unajmljenih poljoprivrednih resursa (poljoprivrednog zemljišta i/ili stoke) i obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

U Upisniku poljoprivrednika objedinjavaju se podaci o poljoprivrednicima i njihovim poljoprivrednim resursima koji su prikupljeni kroz Upisnik OPG-ova i JRDŽ (Jedinstveni registar domaćih životinja).

Ministar zadužen za poljoprivredu donio je Pravilnik o Upisniku poljoprivrednika³, kojim se propisuje način vođenja Upisnika poljoprivrednika, vrste podataka, provjere, način objedinjavanja i dijeljenja podataka iz drugih baza s Upisnikom, način i uvjeti prodaje vlastitih poljoprivrednih proizvoda, način vođenja evidencije o proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda, način i rokovi izvještavanja Agencije za plaćanja o proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na poljoprivrednom gospodarstvu te izgled, sadržaj i postupak izdavanja poljoprivredne iskaznice.

ističemo...

OPG – obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo je organizacijski oblik gospodarskog subjekta poljoprivrednika fizičke osobe koji radi stvaranja dohotka samostalno i trajno obavlja djelatnost poljoprivrede i s njom povezane dopunske djelatnosti, a temelji se na korištenju vlastitih i/ili unajmljenih proizvodnih resursa te na radu, znanju i vještinama članova obitelji (čl. 5. st. 1. Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu)

Pravilnikom o Upisniku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava⁴, propisuje se oblik, sadržaj i način vođenja Upisnika obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (u daljnjem tekstu: Upisnik OPG-ova), obrazac zahtjeva za upis i potrebne dokaze koji se prilažu uz zahtjev

za upis, obrazac popisa proizvodnih resursa koji se moraju upisati u Upisnik OPG-ova i dokaze o njihovom raspolaganju koji se podnose prilikom upisa, detaljan pregled dopunskih djelatnosti koje se mogu obavljati na OPG-u s popisom zanimanja tradicijskih djelatnosti prihvatljivih kao dopunske djelatnosti te dokaze o ispunjavanju uvjeta za obavljanje dopunskih djelatnosti na OPG-u, karakteristične sastojke sirovine korištene u dopunskoj djelatnosti proizvodnje kozmetičkih proizvoda, način vođenja evidencija o proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda proizvedenih na OPG-u i o pruženim uslugama OPG-a, način i rokovi izvještavanja Agencije za plaćanja o proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda proizvedenih na OPG-u i o pruženim uslugama OPG-a te način provedbe upisa podataka i evidentiranja promjena podataka u Upisniku.

Prema čl. 29. st. 3. Zakona o porezu na dohodak⁵, djelatnost poljoprivrede i šumarstva obuhvaća korištenje prirodnih bogatstava zemlje i prodaju, odnosno zamjenu od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju.

Po osnovi obavljanja djelatnosti poljoprivrede i šumarstva, dohodak se fizičkim osobama može utvrđivati na dva načina:

- kao razlika između primitaka i izdataka na osnovi podatka iz propisanih poslovnih knjiga ili
- u paušalnom iznosu uz ispunjavanje propisanih uvjeta.

2. Poljoprivrednik – porezni obveznik

Poljoprivrednik je fizička osoba na poljoprivrednom gospodarstvu koja se bavi poljoprivredom te posjeduje znanja i vještine o poljoprivredi.

Poljoprivredno gospodarstvo jest pravna ili fizička osoba ili više fizičkih osoba koje se bave poljoprivredom, a djeluju kao:

- obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG),
- samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo (SOPG),
- obrt registriran za obavljanje poljoprivredne djelatnosti na temelju Zakona o obrtu⁶,
- trgovačko društvo ili zadruga registrirana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti (tada vodi svoje poslovne knjige prema Zakonu o računovodstvu⁷ i Zakonu o porezu na dobit⁸),
- druga pravna osoba (poljoprivrednik se može udružiti i u poljoprivrednu zadrugu sukladno Zakonu o zadrugama⁹).

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo jest samostalna gospodarska i socijalna jedinica koju čine punoljetni članovi zajedničkoga kućanstva, a temelji se na vlasništvu i/ili uporabi proizvodnih resursa u obavljanju poljoprivredne djelatnosti, a **nositelj OPG-a** je punoljetna osoba koja radi stalno ili povremeno na gospodarstvu i odgovorna je za njegovo poslovanje.

Uvjet za obavljanje gospodarske djelatnosti poljoprivrede u organizacijskom obliku OPG-a je posjedovanje i korištenje proizvodnih resursa u poljoprivredi, i to zemljišta za bilnogojstvo odnosno posjedovanje stoke za stočarstvo odnosno posjedovanje i raspolaganje potrebnim proizvodnim resursima i/ili korištenje stručnih znanja i/ili vještina ako su propisani za pojedinu djelatnost.

Proizvodni resursi iz Pravilnika o Upisniku OPG-a, kojima OPG raspolaže i koristi ih za upisane djelatnosti moraju se navesti u Obrascu zahtjeva za upis OPG-a te se treba priložiti:

- dokaze o vlasništvu ili posjedu zemljišta,

5 Zakon o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16 – 114/23; u nastavku: ZPD)

6 Zakon o obrtu (Nar. nov., br. 143/16 – 41/20)

7 Zakon o računovodstvu (Nar. nov., br. 78/15–82/23)

8 Zakon o porezu na dobit (Nar. nov., br. 177/04–114/23)

9 Zakon o zadrugama (Nar. nov., br. 34/11–98/19)

3 Pravilnik o Upisniku poljoprivrednika (Nar. nov., br. 62/19 – 80/23)

4 Pravilnik o Upisniku obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (Nar. nov., br. 80/23; u nastavku: Pravilnik o Upisniku OPG-a)

- dokaze i navesti podatke o posjedovanju domaćih životinja ukoliko taj podatak nije predmet dnevne razmjene Agencije za plaćanja s nadležnim tijelom/institucijom za vođenje registra domaćih životinja,
- dokaze i navesti podatke o nepoljoprivrednom zemljištu koje se koristi za osnovne i dopunske djelatnosti, lokaciji zgrada za domaće životinje, pomoćnih zgrada, skladišta, objekata za proizvodnju u zaštićenom prostoru, objekata s opremom za čuvanje, skladištenje, preradu i pakiranje, objekata za prodaju, objekata za boravak i usluge
- dokaze i navesti podatke o poljoprivrednoj mehanizaciji na prema popisu poljoprivredne mehanizacije,
- dokaze i navesti podatke važne za upis dopunskih djelatnosti vezano uz posjedovanje stručnih znanja i/ili vještina nositelja OPG-a ili članova OPG-a ako su vezane uz upis pojedine dopunske djelatnosti.

Upis u Upisnik **obvezan je za OPG** koji na tržištu prodaju vlastite poljoprivredne proizvode proizvedene na OPG-u. Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju¹⁰ (APRRR) provodi postupak upisa i izdaje rješenje o upisu u Upisnik OPG-a.

Upisom u Upisnik svako poljoprivredno gospodarstvo dobiva jedinstveni matični identifikacijski broj poljoprivrednoga gospodarstva (MIBPG). Prilikom prodaje vlastitih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na OPG-u, nositelj i članovi OPG-a dužni su imati kod sebe Iskaznicu ili Rješenje o upisu i dati ih na uvid za to zakonom ovlaštenoj osobi.

Poljoprivrednik – fizička osoba, da bi mogao putem OPG-a obavljati djelatnost na tržištu, **upisuje se i u Registar poreznih obveznika** poreza na dohodak u nadležnoj ispostavi Porezne uprave na **Obrascu RPO** najkasnije u roku od 8 dana od početka obavljanja djelatnosti/početak ostvarivanja primitaka.

3. Dohodak od samostalne djelatnosti

Poljoprivrednik – fizička osoba po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva **obveznik je poreza na dohodak** (čl. 29. st. 3. ZPD) ostvarenog obavljanjem samostalne poljoprivredne djelatnosti u sljedećim slučajevima:

- ako je po toj osnovi obveznik poreza na dodanu vrijednost (PDV) prema posebnom zakonu¹¹ ili
- ako po toj osnovi u poreznom razdoblju ostvari ukupni godišnji primitak veći od **10.685,00 €**.

Naprijed navedeni uvjeti ne moraju biti kumulativno ispunjeni odnosno fizička osoba – poljoprivrednik je obveznik poreza na dohodak od djelatnosti poljoprivrede i šumarstva ako je ispunjen samo jedan uvjet.

Dohodak od samostalnih djelatnosti je **razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka** nastalih u poreznom razdoblju (čl. 30. st. 1. ZPD).

Poljoprivrednik – fizička osoba po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznik je poreza na dohodak **i ako svojom voljom upiše** poljoprivrednu djelatnost u Registar poreznih obveznika poreza na dohodak.

Poljoprivrednik utvrđuje dohodak od samostalne djelatnosti na način propisan čl. 30. do 35. ZPD, tj. temeljem podataka iz poslovnih knjiga i evidencija, kao i drugi porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost.

Za svaku prodaju, odnosno obavljenu uslugu, porezni obveznik **mora izdati račun**, a obveznici PDV-a izdaju račune na obrascima čiji su oblik i sadržaj uređeni propisima o PDV-u i propisima o fiskalizaciji (čl. 48. st. 5. Pravilnika o porezu na dohodak¹²). Obveznici poreza na dohodak moraju izdati račun sukladno odredbi čl. 34. st. 4. ZPD i čl. 48. st. 4. i 5. PPD, osim ako je zakonom kojim je uređen opći porezni postupak i zakonom koji uređuje fiskalizaciju propisano drukčije.

Naime, OPG za prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda na tržištima i otvorenim prostorima sukladno čl. 5. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom¹³, nema obvezu izdavanja računa te nema niti obveze fiskalizacije. Također, sukladno čl. 64. Općeg poreznog zakona¹⁴, nema obveze izdavanja računa ako se vlastiti poljoprivredni proizvodi proizvedeni na vlastitom OPG-u izravno prodaju krajnjem potrošaču u proizvodnim objektima seljačkih ili obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, ako se prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda obavlja na tržištima i otvorenim prostorima.

Poljoprivrednik, obveznik poreza na dohodak, obvezan je voditi poslovne knjige i evidencije te i analitičke evidencije o nabavi i utrošku repromaterijala i gotovih proizvoda (npr. u obliku materijalnih i robnih kartica) i na temelju podataka iz istih utvrđivati dohodak.

Poslovne knjige i evidencije su: Knjiga primitaka i izdataka (**Obrazac KPI**), Popis dugotrajne imovine (**Obrazac DI**), Knjiga prometa (**Obrazac KPR**) i Evidencija o tražbinama i obvezama (**Obrazac TO**) (čl. 34. st. 2. ZPD).

Za poljoprivrednika od velike je važnosti sastaviti što točniju kalkulaciju prodajne cijene proizvedenog poljoprivrednog proizvoda. Kako danas postoje razna programska rješenja, preporučujemo poljoprivrednicima da kod izrade kalkulacije prodajne cijene proizvedenog poljoprivrednog proizvoda svakako uzmu u obzir i opće troškove izrade i uprave.

Na temelju podataka iz radnog naloga u nastavku se daju mogući elementi kalkulacije prodajne cijene proizvedenog poljoprivrednog proizvoda:

- 1) Trošak proizvodnje
- 2) Zavisni troškovi proizvodnje
- 3) Zarada
- 4) Prodajna cijena proizvedenog poljoprivrednog proizvoda (1. + 2. + 3.).

Za vrijednost utrošenih sirovina i materijala, a evidentiranih u radnom nalogu, razdužuje se **Evidencija o nabavi i uporabi reprodukcijskog i potrošnog materijala** i to po vrsti, količini i vrijednosti utrošenog materijala (npr. materijalna kartica).

Za ispravno praćenje proizvodnje pojedinih vrsta poljoprivrednih proizvoda preporuča se poljoprivrednicima da za svaku vrstu proizvedenog poljoprivrednog proizvoda vode analitičku evidenciju – **Evidencija o proizvodnji gotovih (proizvedenih) proizvoda** – poljoprivrednih proizvoda po vrsti, količini i vrijednosti proizvedenih poljoprivrednih proizvoda (npr. robna kartica), koja se zadužuje završetkom proizvodnje poljoprivrednog proizvoda. Naime, iz ove analitičke evidencije razvidno je koja je količina proizvedenog poljoprivrednog proizvoda zaprimljena, koliko je isporučeno u vlastitu prodavaonicu, koliko je prodano kupcima na veliko ili malo te koja je količina povratnicom vraćena na zalihe. Podaci u navedene evidencije upisuju se na temelju vjerodostojne dokumentacije (npr. račun/primka, izdatnica, predatnica, otpremnica, zapisnik i sl.).

¹⁰ Zakon o osnivanju Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (Nar. nov., br. 30/09 i 56/13)

¹¹ Zakon o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br.73/13–114/23; u nastavku: Zakon o PDV-u)

¹² Pravilnik o porezu na dohodak (Nar. nov., br.70/17–143/23; u nastavku: PPD)

¹³ Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 133/12 – 114/23)

¹⁴ Opći porezni zakon (Nar. nov., br. 115/16 – 114/22; u nastavku: OPZ)

ističemo...

Skrećemo pozornost da je nositelj OPG-a obvezan voditi i:

- Evidenciju o proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na OPG-u i
- Evidenciju o pruženim uslugama na OPG-u (čl. 27. st. 4. i 5. Zakona o OPG-u).

Poljoprivredniku – poreznom obvezniku, koji obavlja djelatnost iz čl. 29. st. 3. ZPD, uz zadovoljenje propisanih uvjeta dohodak i porez na dohodak **može se utvrđivati i u paušalnom iznosu** (čl. 82. st. 1. ZPD) ako ispunjava ove uvjete:

- 1) da nije obveznik PDV-a prema Zakonu o PDV-u i
- 2) da po osnovi te djelatnosti u poreznom razdoblju ne ostvaruje ukupan godišnji primitak veći od iznosa propisanog za obvezni ulazak u sustav PDV-a prema Zakonu o PDV-u.

Za paušalno opozivanje dohotka potrebno je kumulativno ispuniti propisane uvjete.

Dakle, sve dok poljoprivrednik po osnovi svoje djelatnosti ne ostvari ukupan godišnji primitak veći od **40.000,00 €**, a zadovoljava i ostale uvjete, može izabrati **moгуćnost paušalnog plaćanja** poreza na dohodak.

Pri promjeni načina oporezivanja dohotka, tj. pri prijelazu na paušalno oporezivanje, treba voditi brigu o odredbi čl. 41. st. 4. PPD, prema kojoj su porezni obveznici koji prelaze s oporezivanja dohotka utvrđenog na osnovi poslovnih knjiga na paušalno oporezivanje **obvezni** u Obrascu KPI na kraju poslovne godine provesti propisana evidentiranja, a koja su inače propisana i za prestanak (likvidaciju) obavljanja djelatnosti.

Sukladno čl. 36. ZPD, poljoprivrednik – porezni obveznik **može na vlastiti zahtjev plaćati porez na dobit** umjesto poreza na dohodak ili je **obvezan plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak** ako ispunjava zakonske uvjete za oporezivanje dobiti (i to od 1.1. sljedeće godine), na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o porezu na dobit.

Poljoprivrednik pisanu izjavu, kojim se na vlastiti zahtjev traži promjena načina oporezivanja, dostavlja nadležnoj Poreznoj upravi do kraja tekuće godine za iduću kalendarsku godinu. Promjena načina oporezivanja na temelju **pisane izjave** obvezuje poreznog obveznika sljedeće tri godine.

Ističemo da fizičke osobe nisu po osnovi djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak pod uvjetom da po toj osnovi:

- nisu obveznici PDV-a ili
- ako u poreznom razdoblju ne ostvare ukupni godišnji primitak veći od **10.685,00 €**.

Također, fizička osoba poljoprivrednik – samoopskrbno poljoprivredno gospodarstvo (SOPG), koja se za osobne potrebe bavi poljoprivredom u okviru korištenja prirodnih bogatstava zemlje i prodajom odnosno zamjenom od tih djelatnosti dobivenih proizvoda u neprerađenom stanju i kojoj obavljanje gospodarske djelatnosti poljoprivrede nije glavna djelatnost, odnosno zanimanje poljoprivrednik nije glavno ili jedino zanimanje, a temelji se na korištenju vlastitih i/ili unajmljenih proizvodnih resursa te na radu, znanju i vještinama članova kućanstva i ekonomska veličina gospodarstva je manja ili jednaka iznosu od **3.000,00 €**, **nije** po osnovi obavljanja djelatnosti poljoprivrede **obveznik poreza na dohodak** (čl. 15. i 16. Zakona o OPG-u).

3.1. Poslovni primici

Poslovni primici su sva dobra (novac, stvari, usluge i dr.) koja su poljoprivredniku kao poreznom obvezniku u okviru njegove samostalne djelatnosti pritekla u poreznom razdoblju (čl. 31. ZPD). Po traživanja od prodanih dobara ili obavljenih usluga postaju poslovni primici u trenutku naplate primjenom **načela blagajne**.

3.1.1. Naplata prodanih poljoprivrednih proizvoda i obavljenih usluga

Poljoprivrednici se smatraju poslovnim subjektima te su i oni u obvezi vođenja novčanih sredstava na žiro računu kod banaka. Poseban problem za poljoprivrednika je naplata u gotovu novcu. Zbog čega? Odredbom čl. 86. ZPD propisano je da tijela državne uprave i pravosudna tijela i druga državna tijela, tijela i službe jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, zavodi, neprofitne organizacije, poduzetnici – pravne i fizičke osobe, obavljaju isplatu primitaka koji se smatraju dohotkom obveznicima poreza na dohodak na njihov račun za plaćanje sukladno propisu kojim se uređuje platni promet kod banke, a iznimno u gotovom novcu na propisan način.

Iz navedene odredbe proizlazi da poljoprivredniku – obvezniku poreza na dohodak ne mogu biti plaćeni prodani proizvodi i usluge u gotovini.

Poljoprivrednik može naplatiti gotovim novcem svoje prodane proizvode i usluge samo pri izravnoj prodaji krajnjim potrošačima – građanima, uz obvezno evidentiranje prodaje u Obrascu KPR i Obrascu KPI.

ističemo...

Iznimno, isplate primitka **do 700,00 €** po jednom računu fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost iz članka 29. ZPD, **mogu se izvršiti u gotovu novcu**.

Poljoprivrednik – obrtnik koji prodaje robu, a ne svoje poljoprivredne proizvode, o uplati dnevnog utška prodavaonice na svoj račun odlučuje on sam. Odredba čl. 28. st. 4. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom propisuje: *“Obveznik fiskalizacije je dužan gotov novac, iznad visine određenog blagajničkog maksimuma temeljem čl. 29. ovoga Zakona, primljen tijekom dana po bilo kojoj osnovi uplatiti na svoj račun otvoren kod banke istog dana, a najkasnije idućeg radnog dana”*. Odredbama Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom nije izrijekom propisano na koji način obrtnik – poljoprivrednik (obveznik poreza na dohodak) treba ustrojiti evidenciju iz koje mora biti vidljivo stanje novca u blagajni.

Samo u slučaju ako ima evidentirane nepodmirene obveze na svoje računu, **obvezan je** na račun polagati sav dnevni utšak. Porezni propisi o dohotku ne propisuju obvezu vođenja knjige blagajne i način polaganja dnevnog utška na račun ako uredno posluje. Propisana je obveza ispravnog i točnog evidentiranja dnevnog utška u Obrascu KPI i Obrascu I-RA. Međutim, u čl. 66. st. 1. i 6. OPZ-a propisano je da primitke i izdatke blagajne (gotovinski promet) treba bilježiti slijedom njihova nastanka svakodnevno te da se evidencije o dnevnom gotovinskom prometu moraju voditi na mjestu na kojem se ti primici ostvaruju i u svakom trenutku moraju biti dostupne poreznom tijelu u postupku poreznog nadzora.

ističemo...

O tome na koji će način poljoprivrednik – obrtnik voditi blagajnu (blagajnički izvještaj, uplatnice, isplatnice ili neku drugu evidenciju u koju će upisivati kronološkim redom primitke i izdatke u gotovini i na kraju svakog dana utvrditi stanje gotova novca u blagajni ili nešto dr.) njegova je poslovna odluka.

Temeljem Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, obveznik fiskalizacije (fizička osoba – obveznik poreza na dohodak) može odrediti blagajnički maksimum najviše u iznosu do **2.000,00 €** (Čl. 41.f Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom)¹⁵, a navedeni iznos odnosi se na obrtnika kao cjelinu bez obzira na broj poslovnih prostora u kojima obavlja samostalnu djelatnost.

To znači da na kraju dana može zadržati primljeni gotov novac do iznosa 2.000,00 €, bez obveze polaganja na svoj račun otvoren kod banke, uz uvjet da nema evidentiranih obveza u banci, i za to je potrebno da donese svoju vlastitu **Odluku o visini blagajničkog maksimuma**.

U nastavku dajemo mogući primjer Odluke o visini blagajničkog maksimuma za seljačko domaćinstvo (OPG).

Primjer 1. – Odluka o visini blagajničkog maksimuma seljačkog domaćinstva–OPG-a

Na temelju odredbe čl. 29. st. 1. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 133/12 – 114/23), Mirna Veselić (OIB: 11434455566), nositelj OPG-a „Mirna dolina“, Cvjetna cesta 20, Voloder, dana 2.01.2024. donosi

**ODLUKU
O VISINI BLAGAJNIČKOG MAKSIMUMA**

Utvrđuje se visina blagajničkog maksimuma za OPG u cjelini u iznosu od 660,00 €.

Obvezuje se blagajnik OPG-a – odgovorna osoba, da iznos iznad utvrđenog blagajničkog maksimuma za OPG, koji je utvrđen na kraju radnog dana položi na žiro-račun OPG-a najkasnije sljedeći radni dan.

Odluka se primjenjuje od 2.1.2024. i vrijedi do donošenja nove.

Nositelj OPG-a:
Mirna Veselić

3.1.2. Prodaja poljoprivrednih proizvoda

Vlastite poljoprivredne proizvode proizvedene na OPG-u krajnjem potrošaču ili kupcu/otkupljivaču mogu prodavati nositelj OPG-a, članovi OPG-a i radnici na OPG-u.

OPG prodaje vlastite poljoprivredne proizvode proizvedene na OPG-u na sljedeće načine:

- prodajom na veliko registriranim fizičkim i pravnim osobama koje neposredno otkupljuju poljoprivredne proizvode za preradu ili daljnju prodaju (neposredno na OPG-u ili na mjestima organiziranog otkupa) te prodajom na tržnicama na veliko

- izravnom prodajom maloprodajnim objektima koji izravno opskrbljuju krajnjeg potrošača (uključujući i ugostiteljske objekte) i
- izravnom prodajom kroz kratke lance opskrbe krajnjih potrošača kao što je prodaja na malo izvan prodavaonica poput prodaje na štandovima i klupama na tržnicama na malo i izvan tržnica na malo, pokretne prodaje, prodaje na daljinu putem oglasa u medijima uz dostavu potrošaču, prodaje putem automata OPG-a, prodaje na prostoru i objektima OPG-a, prodaje na kiosku OPG-a i prigodne prodaje na sajmovima, izložbama, priredbama, izletištima te na štandovima unutar trgovačkih centara, ustanova i sl. (Čl. 27. st. 2. Zakon o OPG-u).

Poljoprivrednik obveznik PDV-a, ako plaća PDV prema **naplaćenim (primljenim) naknadama**, za svaku isporuku poljoprivrednih proizvoda i usluga mora za isporučena dobra i obavljene usluge ispostaviti račun koji sadrži najmanje podatke propisane čl. 79. Zakona o PDV, ali s napomenom „**Obračun prema naplaćenju naknadi**“ (čl. 125.i st. 5. Zakona o PDV i čl. 197. st. 4. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost¹⁶).

Iznimno od odredbe čl. 34. st. 4. ZPD i čl. 48. st. 4. PPD, obveznici poreza na dohodak (npr. Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom). Naime, porezni obveznik–OPG za prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda na tržnicama i otvorenim prostorima, nema obvezu izdavanja računa te nema niti obveze fiskalizacije. Također, iznimno, sukladno čl. 64. OPZ-a, nema se obveze izdavanja računa ako se vlastiti poljoprivredni proizvodi proizvedeni na vlastitom obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu izravno prodaju krajnjem potrošaču u proizvodnim objektima seljačkih ili obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, ako se prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda obavlja na tržnicama i otvorenim prostorima.

ističemo...

Dakle, poljoprivrednik kod prodaje vlastitih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na vlastitom obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu izravno krajnjem potrošaču, nema obveze izdavanja računa.

Međutim, **poljoprivrednik – obrtnik** ima obvezu izdavanja računa za **prodaju robe**, jer je obveznik fiskalizacije. Naime, obveznici fiskalizacije dužni su prije početka izdavanja računa za promet u gotovini izvršiti sve radnje propisane Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom, za provedbu postupka fiskalizacije izdavanja računa. Iz primitaka naplaćenih bez izdavanja računa izračunava se pripadajući dio PDV-a primjenom preračunate stope, koja su propisane čl. 47. st. 5. – 7. Pravilnika o PDV-u.

Za prodaju svojih proizvoda na malo na tržnicama ili u vlastitoj maloprodaji u svojem gospodarstvu krajnjem potrošaču, poljoprivrednik je obavezan točno evidentirati gotovinski utržak u Obrascu I-RA za isporučena dobra i usluge te u Obrascu KPR ili dnevno u Obrascu KPI.

Poljoprivrednik **registriran kao obrt** za prodaju svojih proizvoda na malo dužan je osigurati podatke o robi i u skladu s odredbama čl. 16. Zakona o trgovini¹⁷. Više o navedenom vidjeti u točki: Prodaja na malo.

Poljoprivrednik je obavezan za **svaki primljeni predujam izdati račun**, a PDV se izračunava putem preračunate porezne stope.

¹⁶ Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., 73/13 – 1/24: u nastavku: Pravilnik o PDV-u)

¹⁷ Zakon o trgovini (Nar. nov., br. 87/08 – 33/23)

¹⁵ Čl. Pravilnik o fiskalizaciji u prometu gotovinom (Nar. nov., br. 146/12 – 1/24)

Kako je poljoprivreda djelatnost u kojoj se proizvedeni proizvodi često koriste i za vlastitu – osobnu potrošnju, u slučaju izuzimanja proizvoda za privatne potrebe poljoprivrednik je obavezan na izuzete proizvode zaračunati PDV. Vrijednost izuzetih proizvoda za privatne potrebe evidentira se u Obrascu I-RA i u Obrascu KPI u stupcu 7 i 9 kao primitak.

Skrećemo pozornost da ako poljoprivrednik isporučuje dobra ili usluge koje su oslobođene plaćanja PDV-a, na računu treba navesti na temelju kojeg članka Zakona o PDV-u PDV nije zaračunan.

Poljoprivrednici, iako nisu trgovci, prema odredbama Zakona o trgovini, jer ne kupuju robu u svrhu daljnje prodaje već prodaju svoje proizvode, izjednačeni su s položajem trgovca. Shodno navedenom kod prodaje svojih proizvoda na tržištu primjenjuju Zakon o trgovini u svezi ispunjavanja propisanih minimalno tehničkih uvjeta za prodajni objekt, pridržavanje propisanog radnog vremena, isticanje oznake naziva ili tvrtke i dr.

Također, poljoprivrednici kod prodaje svojih proizvoda na tržištu za krajnjeg potrošača imaju status trgovca i obvezni su se pridržavati Zakona o zaštiti potrošača¹⁸, kojima se ostvaruje zaštita potrošača, kao npr. isticanje cijene i obavijesti o proizvodu – deklaracije, pridržavanje cijena, izdavanje računa i dr.

Obrtnici i OPG – upisani u Upisnik, mogu prodavati svoje proizvode na tržištu, koje su proizveli u okviru svoje djelatnosti, bez dodatnog upisivanja u odgovarajući registar obavljanja djelatnosti trgovine. Poljoprivrednici mogu obavljati prodaju i u prodajnim prostorima i izvan njih uz uvjet da su za takav način prodaje ispunjeni minimalno tehnički i drugi propisani uvjeti. Rješenje o ispunjavanju propisanih uvjeta izdaje nadležno upravno tijelo. Poljoprivrednici ne mogu prije pribavljanja rješenja o ispunjavanju propisanih uvjeta s prodajom svojih proizvoda.

Poljoprivrednici mogu obavljati prodaju svojih proizvoda u prodavaonicama, otkupnim stanicama, skladištima, stočnim sajmovima te izvan prodavaonica. Što se smatra prodajom izvan prodavaonica propisano je čl. 10. st. 1. Zakona o trgovini.

Obrtnicima, koji nemaju registriranu djelatnost poljoprivredne proizvodnje ili trgovinu poljoprivrednim proizvodima te poljoprivrednicima koji nisu upisani u Upisnik, zabranjena je bilo kakva prodaja poljoprivrednih proizvoda na tržišnici, prigodnim prodajama, sajmovima, izložbama i priredbama.

3.1.2.1. PDV kod nabave dobara i usluga

Kod nabave dobara i usluga ima pravo na odbitak pretporeza ako su ispunjeni uvjeti propisani čl. 60. st. 1. Zakona o PDV-u i čl. 131. st. 1. Pravilnika o PDV-u. Porezni obveznik odbija pretporez tako da od ukupnog iznosa PDV-a, koji je obavezan platiti za razdoblje oporezivanja, odbije ukupni iznos pretporeza za koji su u razdoblju oporezivanja ispunjeni uvjeti za odbitak pretporeza.

Poljoprivrednik pri oporezivanju prema naplaćenim naknadama ima pravo na odbitak pretporeza **uz uvjet da je račun na temelju kojeg se odbija pretporez u razdoblju oporezivanja plaćen.**

Poljoprivrednik plaćeni PDV zaračunan od strane drugog obveznika PDV-a u Obrascu KPI evidentira u stupcu 13, odnosno plaćeni PDV nije izdatak poljoprivrednika, a također s druge strane naplaćeni PDV nije primitak. Znači da se u stupcu 9 Obrasca KPI evidentira neto poslovni primitak, a u stupcu 15 Obrasca KPI evidentira se neto poslovni izdatak.

3.1.2.2. Prodaja na veliko

OPG prodaje vlastite poljoprivredne proizvode na veliko kupcu/otkupljivaču registriranoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja neposredno otkupljuje poljoprivredni proizvod za preradu ili koja kupuje poljoprivredni proizvod radi daljnje prodaje. Prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda na veliko može se odvijati:

- neposredno na OPG-u,
- na mjestima organiziranog otkupa (ili mjestu koje odredi otkupljivač), ili
- na tržištima na veliko.

OPG koji vodi poslovne knjige sukladno poreznim propisima dužan je izdati otpremnicu i/ili otpremnicu/račun i/ili račun te prodaju na veliko evidentirati i u **Evidenciji o poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda** (čl. 14. Pravilnika o Upisniku OPG-a).

Evidencija poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda sadrži najmanje sljedeće podatke:

- Vrsta proizvoda,
- Proizvodni okvir (za usjeve i nasade napisati ha, za stoku napisati kom, za ostalo napisati kg ili lit),
- Količina proizvodnje u kg/lit/kom (upisati proizvedenu količinu),
- Količina prodanih proizvoda u kg/lit/kom (upisati prodanu količinu).

OPG-u koji sukladno poreznim propisima nije u obvezi voditi poslovne knjige, dužan je **kupac/otkupljivač** pri preuzimanju proizvoda **izdati otkupni blok i/ili skladišnu primku** te evidentirati ulaz proizvoda u svojim poslovnim knjigama radi daljnjeg obračuna, a OPG je dužan evidentirati prodaju na veliko u svojoj Evidenciji poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Oblik i sadržaj otkupnog bloka, koji izdaje kupac/otkupljivač pri preuzimanju proizvoda, nije zakonski propisan kao ni način njegovog ispostavljanja. U nastavku dajemo primjer mogućeg izgleda ispostavljenog otkupnog bloka.

Objavite svoje financijske izvještaje u RiPup-u

Cijena: **130⁰⁰ EUR + PDV**
T: **01 / 49 21 737**

¹⁸ Zakon o zaštiti potrošača (Nar. nov., br. 19/22 i 59/23)

Primjer 2. – Primjer ispostavljenog otkupnog bloka

Otkupni blok br. 55/2024 za otkup poljoprivrednih proizvoda						
Datum okupa: 9.4.2024.			Mjesto otkupa: Čeglje			
Prodavatelj:			Kupac:			
OPG „Eko proizvod“			„Žito“ d.o.o.			
Nositelj OPG-a: Pero Cvjetković			Zagreb – Kosa ulica 15			
Čeglje 250			OIB: 66230344775			
MIBPG: 11981654						
OIB: 22985577712						
Redni broj	Naziv otkupljenog proizvoda	Kvaliteta	Jedinica mjere	Količina	Jedinična cijena u € i centima	Iznos u € i centima
1.	Pšenica	I	kg	100	2,00	200,00
2.	Zob	I	kg	100	2,00	200,00
3.	Kukuruz	I	kg	50	3,00	150,00
Ukupno:						450,00
Izjava prodavatelja:						
Izjavljujem da nisam porezni obveznik prema čl. 29. st. 3. Zakona o porezu na dohodak i da sam upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.						
Prodavatelj: Pero Cvjetković			Kupac: „Žito“ d.o.o. Jozo Trgovčić			

U Evidenciju o poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda podatke o prodanoj količini proizvoda potrebno je evidentirati **na kraju svakog dana** kada je bila prodaja, a ista se može voditi ručno ili pomoću računala.

Kod prodaje na veliko predlažemo da poljoprivrednik izradi kalkulaciju prodajne cijene poljoprivrednog proizvoda. Elementi kalkulacije prodajne cijene poljoprivrednog proizvoda u trgovini na veliko čine:

- 1) Trošak proizvodnje
- 2) Zavisni troškovi poljoprivrednog proizvoda (prijevoz, utovar, istovar, pretovar, skladištenje, pakiranje i sl.)
- 3) **Cijena proizvedenog poljoprivrednog proizvoda** (1. + 2.)
- 4) Razlika u cijeni – marža (zarada)
- 5) **Prodajna cijena bez PDV-a** (3. + 4.)
- 6) 5% ili 13% ili 25% PDV-a
- 7) Prodajna cijena s PDV-om (5. + 6.)

U analitičkoj evidenciji o nabavi i prodaji poljoprivrednog proizvoda (npr. robna kartica), poljoprivredni proizvod se evidentira na temelju vjerodostojnih dokumenata po količini i vrijednosti za svaku vrstu. Poljoprivrednik po isporuci poljoprivrednih proizvoda na veliko razdužuje analitičku evidenciju o nabavi i prodaji poljoprivrednog proizvoda po vrsti, količini i vrijednosti isporučenog poljoprivrednog proizvoda.

Analitička evidencija o nabavi i prodaji poljoprivrednog proizvoda služi i za utvrđivanje dozvoljene visine kala, rastepa, kvara i loma prema Odluci o dopuštenoj visini kala, rastepa, kvara i loma na proizvodima u trgovini¹⁹.

Za trgovinu na veliko, prema čl. 5. Odluke, kalo, rastep, kvar i lom utvrđuje se u **iznosu od 50% utvrđenih normativa gubitaka** za tr-

¹⁹ Odluka o dopuštenoj visini kala, rastepa, kvara i loma na proizvodima u trgovini (Nar. nov., br. 101/04)

govinu na malo, **od količina proizvoda koje su u obračunskom razdoblju prodane.**

Obveznici PDV-a izdaju račune na obrascima čiji su oblik i sadržaj uređeni propisima o PDV-u i propisima o fiskalizaciji. Kod prodaje poljoprivrednih proizvoda u trgovini na veliko, poljoprivrednik – obveznik PDV-a, ako plaća PDV prema **naplaćenim (primljenim) naknadama**, mora ispostaviti račun s napomenom „**Obračun prema naplaćenju naknadi**“ (čl. 125. i st. 5. Zakona o PDV-u i čl. 197. st. 4. Pravilnika o PDV-u) uz koji prilaže i primjerak otpremnice. Otpremnica služi za razduženje analitičke evidencije za prodane poljoprivredne proizvode. Ispostavljeni račun upisuje se u Obrazac I-RA, a naplaćeni račun i u Obrazac KPI (naplaćeni PDV u stupcu 8 Obrascu KPI). Poljoprivrednik – obveznik PDV-a koji tijekom razdoblja oporezivanja kontinuirano isporučuje poljoprivredne proizvode na veliko, iste može isporučivati samo uz otpremnicu, a račun ispostavlja krajem razdoblja oporezivanja.

U trgovini na veliko poljoprivrednim proizvodima, poljoprivrednik može odobravati i popuste, koji mogu biti redovni popusti i naknadno odobreni popusti.

Redovni popusti odobravaju se kupcu u trenutku ispostavljanja računa, a u poreznu osnovicu ne ulaze sniženja i popusti što se kupcu odobre u trenutku ispostavljanja računa (čl. 33. st. 3. Zakona o PDV-u). **Naknadno odobreni popusti** kod obveznika PDV-a umanjuju poreznu obvezu samo ako su dani u izravnom međusobnom odnosu između kupca i dobavljača, uz uvjet da isporučitelj – dobavljač smije umanjiti obvezu PDV-a **tek nakon što ga kupac – primatelj pismeno izvjesti** da je on ispravio pretporez (čl. 33. st. 7. Zakona o PDV-u i čl. 43. st. 1. Pravilnika o PDV-u).

Naknadni ispravci računa moraju se obvezno evidentirati u Obrazcima I-RA i U-RA. Izgled dokumenta o ispravku porezne obveze nije zakonski propisan te porezni obveznici isti mogu sami izraditi (npr. kao obavijest o knjiženju, izjava o ispravku pretporeza i sl.). Dokument o ispravku porezne obveze može izraditi isporučitelj ili primatelj.

3.1.2.3. Prodaja na malo

OPG prodaje vlastite poljoprivredne proizvode na malo krajnjem potrošaču (fizičkoj osobi) na vlastitom gospodarstvu i izravnom prodajom maloprodajnim objektima te izravnom prodajom na malo izvan prodavaonice. Izravna prodaja na malo se može obavljati: na štandovima i klupama na tržnicama na malo, na štandovima i klupama izvan tržnica na malo, na štandovima i klupama unutar trgovačkih centara, ustanova, i sl., kao prigodna prodaja na sajmovima, izložbama i sl., putem automata, kao pokretna prodaja i dostavom do potrošača, prodajom na daljinu (putem–interneta, telefona, kataloga, TV prodaja, radio oglas i sl.), na vlastitom prodajnom kiosku OPG-a, na prostoru vlastitog OPG-a.

Ako se u sastavu OPG-a nalazi i prodajni objekt – prodavaonica, poljoprivrednik i iz prodavaonice obavlja prodaju vlastitih proizvedenih poljoprivrednih proizvoda na malo.

Kod prodaje svojih proizvoda na malo nositelj ili članovi OPG-a kod sebe moraju imati iskaznicu poljoprivrednog gospodarstva, jer u slučaju nadzora istu moraju predočiti inspektor. Iskaznica poljoprivrednog gospodarstva vrijedi uz osobnu iskaznicu.

Porezni obveznik za prodaju vlastitih poljoprivrednih proizvoda na tržnicama i otvorenim prostorima, sukladno čl. 5. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, **nema obvezu izdavanja računa** niti obveze fiskalizacije. Također, iznimno, sukladno čl. 64. OPZ-a, nema obveze izdavanja računa ako se vlastiti poljoprivredni proizvodi proizvedeni na vlastitom OPG-u izravno prodaju krajnjem potrošaču u proizvodnim objektima seljačkih ili obiteljskih poljoprivrednih gospo-

darstava, ako se prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda obavlja na tržnicama i otvorenim prostorima.

ističemo...

Iako OPG za vlastite poljoprivredne proizvode prodane na malo ne treba izdavati gotovinski račun krajnjem potrošaču, **obvezan je** ostvareni primitak evidentirati u Obrascu I-RA i Obrascu KPI te prodaju na malo evidentirati i u **Evidenciji poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda**.

Ističemo da nema zakonske zapreke da nositelj OPG-a donese odluku da kod prodaje na malo izdaje račune putem fiskalnog (naplatnog) uređaja, tj. da primjenjuje sve odredbe Zakona o fiskalizaciji kao i drugi obveznici fiskalizacije.

Poljoprivrednici – proizvođači poljoprivrednih proizvoda, koji svoje poljoprivredne proizvode prodaju na tržištu izvan svoga sjedišta, nisu obvezni registrirati se za trgovinu na malo jer oni prodaju svoje vlastite poljoprivredne proizvode. Međutim, kada poljoprivrednik prodaje svoje vlastite poljoprivredne proizvode na malo **mora ispunjavati i sljedeće uvjete:**

- minimalne tehničke uvjete kojima moraju udovoljavati prodajni objekti, oprema i sredstva pomoću kojih se obavlja trgovina te drugi uvjeti propisani posebnim propisom s obzirom na oblik i način obavljanja trgovine,
- opće sanitarne i zdravstvene uvjete i uvjete sukladno propisima o hrani kojima moraju udovoljavati prodajni objekti, oprema, sredstva i osobe koje neposredno posluju s robom, koja može utjecati na zdravlje ljudi, sukladno posebnim propisima.

Prodaja poljoprivrednih proizvoda izvan prodavaonica može se obavljati samo na mjestima koje odlukom odredi nadležno upravno tijelo lokalne uprave i samouprave. Ako lokalna uprava i samouprava nisu donijele takve odluke, na njihovom području se ne mogu prodavati poljoprivredni proizvodi izvan prodavaonica.

ističemo...

Ako poljoprivrednik uz vlastite proizvedene poljoprivredne proizvode prodaje i drugu trgovačku robu, obvezan je proširiti svoju djelatnost i registracijom obavljanja trgovine na malo.

Porezni obveznik – poljoprivrednik, koji svoje vlastite poljoprivredne proizvode prodaje na malo npr. u prodavaonici, uz propisane knjige za samostalnu djelatnost i za obveznika PDV-a, treba voditi i Obrazac KP te analitičku evidenciju o nabavi i prodaji robe na malo – poljoprivrednog proizvoda, po vrsti, količini i maloprodajnoj vrijednosti (npr. robna kartica).

Registrirani poljoprivrednik je obvezan kod prodaje na malo vlastitih poljoprivrednih proizvoda, za svaku prodavaonicu i za svako izdvojeno prodajno mjesto izvan prodavaonice osigurati podatke propisane čl. 16. Zakona o trgovini.

Trgovac mora nadležnom inspektorcu osigurati podatke o stanju robe u prodajnom objektu na temelju pisanih isprava ili elektroničkog zapisa o nastalom poslovnom događaju iz kojih se može spoznati poslovni događaj. Isprave o robi u prodajnom objektu moraju imati osobito podatke o:

- imenu ili nazivu dobavljača,
- broju i nadnevku isprave o zaduženju ili razduženju robe,

- nazivu, mjernoj jedinici i količini robe,
- prodajnoj cijeni robe,
- promjeni prodajne cijene robe,
- zaduženju za vlastitu robu.

Dakle, Zakon o trgovini propisuje obvezu trgovcu da osigura podatke o stanju robe na temelju pisanih isprava ili elektroničkog zapisa, a trgovcu je prepušteno da samostalno odabere način kako će propisane podatke osigurati.

ističemo...

Kako Zakon o trgovini ne propisuje oblik, sadržaj i način osiguravanja podataka o robi, a niti predviđa da će se to urediti provedbenim propisima, u praksi se uobičajeno vodi Knjiga popisa–Obrazac KP, zbog praktičnosti i uhdanosti vođenja ove knjige, te sastavljaju primke–kalkulacije (Obrazac PKV odnosno Obrazac PKT).²⁰ Vođenjem ovih obrazaca, te ispostavljanjem računa (otpremnica i sl.) i sastavljanjem zapisnika o promjeni cijena, trgovac osigurava podatke propisane čl. 16. Zakona o trgovini.

Ističemo, ako poljoprivrednik, koji svoje vlastite poljoprivredne proizvode prodaje na malo, ima više maloprodajnih mjesta obvezan je za svako maloprodajno mjesto voditi poseban Obrazac KP te za svako maloprodajno mjesto ispostavljati Obrazac PKV ili kalkulaciju.

Evidentiranje poslovnih promjena **mora se** temeljiti na vjerodostojnim ispravama koje prate robu u pojedinim fazama, a odnose se na ulazne i izlazne račune (npr. primka, otpremnica, predatnica, povratnica, primka – kalkulacija, Obrazac PKV, maloprodajna kalkulacija, odobrenje, zapisnik o dozvoljenom kalu, kvaru, rastepu i lomu, zapisnik o promjeni cijena, međuskладиšnica i sl.).

Za vlastite proizvedene poljoprivredne proizvode, koje prodaje na malo, poljoprivrednik izrađuje kalkulaciju maloprodajne cijene poljoprivrednog proizvoda. Način izrade kalkulacije maloprodajne cijene poljoprivrednog proizvoda ovisi o poslovnoj odluci poljoprivrednika, a postotak ili visina marže ovise o visini troškova – izdataka i zaradi koju planira porezni obveznik ostvariti. Dakle, razlika između prodajne i proizvođačke cijene poljoprivrednog proizvoda je ostvarena razlika u cijeni, tj. zarada. Sastavni elementi kalkulacije maloprodajne cijene u trgovini na malo mogu biti sljedeći:

- 1) Proizvođačka cijena – nabavna cijena
- 2) Zavisni troškovi proizvodnje (prijevoz, utovar, istovar, pretovar, skladištenje, pakiranje i sl.)
- 3) **Proizvođačka cijena poljoprivrednog proizvoda (1. + 2.)**
- 4) Marža – razlika u cijeni
- 5) **Maloprodajna cijena bez PDV-a (3. + 4.)**
- 6) 5% ili 13% ili 25% PDV-a
- 7) **Maloprodajna cijena s PDV-om (5. + 6.)**

Poljoprivrednik za vlastite proizvedene poljoprivredne proizvode, koje prodaje na malo, umjesto kalkulacije maloprodajne cijene može maloprodajnu cijenu poljoprivrednog proizvoda izračunati i na **Obrascu PKV** (Primka – zaduženje za vlastitu robu).

²⁰ Obrazac KP i obrasci PKV i PKT bili su propisani Pravilnikom o obliku i načinu vođenja popisa robe u trgovini na malo (Nar. nov., br. 122/07).

U nastavku dajemo ogledni primjer Obrasca PKV kojega poljoprivrednik izrađuje temeljem predatnice zaliha proizvedenih poljoprivrednih proizvoda.

Primjer 3. – Obrazac PKV

Porezni obveznik: OPG „Zdrava hrana“ vlasnik Stjepan Jurčić

OIB: 45123412105

Mjesto: Čazma, Voćarska 15

MPIG: 1234567

Predatnica (primka)

zaduženje za vlastite proizvedene poljoprivredne proizvode
br.: 12/24 od 15.4.2024.

Obrazac PKV

R. br.	Dobavljač – zalihe poljoprivrednika	Naziv robe	Jed. mjere	Kol.	Maloprod. cijena s PDV-om		Iznos maloprodajne vrijednosti
	Broj i datum isprave				5% ili 25%	5% ili 25%	
1	2	3	4	5	6	7	
1.	100/15.4.2024.	Krumpir	Kg	100	5,00		500,00
2.	100/15.4.2024.	Luk	Kg	10	10,00		100,00
3.	100/15.4.2024.	Jabuka	Kg	100	5,00		500,00
4.	Ukupno:						1.100,00
5.	Sveukupno: (1.100,00 € x 4,7619% PDV = 52,38 €; PDV ukupno = 52,38 €; 1.100,00 € – 52,38 € PDV = 1.047,62 €) = 1.100,00 € (1.047,62 € + 52,38 € 4,7619% PDV-a).						

U trgovini na malo isprava o zaduženju robom (Obrazac PKV, kalkulacija maloprodajne cijene i sl.) sastavlja se na temelju vjerodostojnog ulaznog dokumenta i **to obvezno prije nego se roba počne prodavati.**

Poljoprivrednici koji su u sustavu PDV-a iz ukupnog iznosa utška preračunatom stopom utvrđuju iznos PDV-a. Zbog potrebe obračuna PDV-a na kraju radnog dana potrebno je sastaviti i rekapitulaciju dnevnog prometa – utška. Na temelju te rekapitulacije prometa ostvareni utržak razvrstava se prema načinu plaćanja i prema poreznim stopama na:

- **naplatu u gotovini** (gotovinsko plaćanje i plaćanje čekovima građana) za što obveza PDV-a nastaje u razdoblju oporezivanja naplate odnosno primitka čeka te
- **naplatu karticama** za što obveza PDV-a nastaje u razdoblju oporezivanja kada je odobrena banka kod koje porezni obveznik ima na žiro-račun obrtnika.

Promet naplaćen kreditnim karticama evidentira se u Obrascu KP na dan prodaje kao i ostali gotovinski promet.

Utržak prodavaonice poljoprivrednik evidentira u:

- **Obrascu KP** u stupcu 5 i to dnevno u ukupnom iznosu svih gotovinskih računa ispostavljenih toga dana, a najkasnije prije početka sljedećeg radnog dana,
- **Obrascu I-RA** – podaci o dnevnom gotovinskom prometu za koji su izdani računi sukladno OPZ-u ili najkasnije s datumom posljednjeg dana u mjesecu u jednom iznosu za cijelo razdoblje oporezivanja (mjesечно ili tromjesečno) – prema čl. 164. st. 3. Pravilnika o PDV-u, a na temelju isprava o dnevnom prometu,
- **Obrascu KPI** – obrtnici koji vode evidencije o dnevnom gotovinskom prometu prema Zakonu o PDV-u, mogu u stupcu 5 Obrasca KPI gotovinski promet upisati u jednom iznosu za ci-

jelo obračunsko razdoblje u rokovima propisanim za utvrđivanje obveze PDV-a s datumom posljednjeg dana obračunskog razdoblja (čl. 44. st. 5. PPD).

Porezni obveznik, koji nije obveznik PDV-a, gotovinski promet može u Obrascu KPI upisati u jednom iznosu za prethodni mjesec, a unos podataka mora se obaviti najkasnije do 15-og u mjesecu za prethodni mjesec.

Analitička evidencija o nabavi i prodaji robe – proizvedenih poljoprivrednih proizvoda, za prodaju na malo, služi i za utvrđivanje **dozvoljene visine** kala, rastepa, kvara i loma prema Odluci o dopuštenoj visini kala, rastepa, kvara i loma na proizvodima u trgovini, a u trgovini na malo normativ gubitaka utvrđuje se od količina proizvoda koje su u obračunskom razdoblju.

Ako u trgovini na malo vlastitim proizvedenim poljoprivrednim proizvodima dođe do sniženja maloprodajnih cijena, poljoprivrednik je **obvezan izraditi zapisnik o promjeni cijena**. Zapisnik o promjeni cijena poljoprivrednik – trgovac je obvezan izraditi i u slučaju povećanja maloprodajnih cijena.

Primjer 4. – Zapisnik o promjeni cijena zbog sniženja maloprodajnih cijena br. 10/24 od 20.4.2024.

Zapisnik o promjeni cijena zbog sniženja maloprodajnih cijena br. 10/24 od 20.4.2024.

R. br.	Naziv robe	Jedin. mjere	Količina	Maloprodajna cijena [EUR]		Maloprodajna vrijednost [EUR]		Razlika (7-8) u [EUR]	
				Stara	Nova	Stara	Nova		
1	2	3	4	5	6	7 (4x5)	8 (4x6)	9	
1.	Luk	Kg	20	10,00	8,00	200,00	160,00	40,00	
2.	Mandarina	Kg	20	6,00	4,00	120,00	80,00	40,00	
3.	Ukupno					360,00	240,00	80,00	
4.	PDV			(240,00 x 4,7619%) 228,57 + 11,43 5% PDV = 240,00					11,43

Odgovorna osoba:
Ime i prezime

Iz primjera ovoga zapisnika a vidi se da je ukupna nova maloprodajna cijena manja za 80,00 € (360,00 € – 240,00 €), od čega PDV iznosi 11,43€ (240,00 x 4,7619%). Izračun PDV-a obavljen je po preračunatoj stopi od 4,7619%.

Temeljem Zapisnika o promjeni cijena kod povećanja maloprodajnih cijena, za razliku se **zadužuje** stupac 4 u Obrascu KP, dok se kod sniženja maloprodajnih cijena za razliku **smanjuje** (stornira) **zaduženje** u stupcu 4 u Obrascu KP. Na temelju zapisnika o promjeni cijena porezni obveznik mora provesti i odgovarajuća evidentiranja i u analitičkoj evidenciji o nabavi i prodaji poljoprivrednih proizvoda – robe.

U slučaju sniženja cijena robe, roba mora imati jasno, vidljivo i čitljivo istaknut najkraći ili krajnji rok uporabe, mora biti fizički odvojena od druge robe te imati jasnu, vidljivu i čitljivu oznaku da je riječ o sniženju.

Kada s maloprodajnog mjesta vraćaju neprodane poljoprivredne proizvode na zalihe u skladište poljoprivrednici trebaju izraditi Zapisnik o povratu poljoprivrednih proizvoda ili povratnicu. Na temelju Zapisnika o povratu poljoprivrednih proizvoda – povratnice za maloprodajnu vrijednost vraćenih poljoprivrednih proizvoda treba **smanjiti (stornirati) zaduženje** u stupcu 4. Obrasca KP i provesti

razduženje i u analitičkoj evidenciji o nabavi i prodaji poljoprivrednih proizvoda—robe.

Trgovci (dakle i poljoprivrednici kada prodaju proizvedene poljoprivredne proizvode na malo) u svojem poslovanju moraju se obvezno pridržavati i ostalih odredaba Zakona o zaštiti potrošača (kao npr. trgovac je dužan kupcima – potrošačima omogućiti podnošenje pisanih prigovora, u samom prodajnom objektu ili putem pošte, telefaks uređaja ili elektroničke pošte, a na iste je dužan odgovoriti u roku od 15 dana od dana zaprimljenog prigovora. Za primljene prigovore trgovac je obavezan voditi i čuvati pisanu evidenciju prigovora potrošača najmanje godinu dana od dana primitka prigovora potrošača. U prodajnom prostoru – prodavaonici trgovac je dužan vidljivo istaknuti obavijest o načinu podnošenja pisanih prigovora potrošača, budući oblik vođenja evidencije nije propisan u obliku knjige žalbe ili u nekom drugom obliku).

Inspeksijski nadzor nad provedbom Zakona o trgovini i propisa donesenih na temelju istog provode nadležni inspektori. Nadležni inspektor će u provedbi inspeksijskog nadzora rješenjem, do otklanjanja utvrđenih nedostataka, a najkraće na rok od 30 dana od dana donošenja rješenja, zabraniti pravnoj ili fizičkoj osobi daljnje obavljanje djelatnosti trgovine ako npr.:

- djelatnost trgovine obavlja u prodajnom objektu za koji mjesno nadležni ured državne uprave u županiji/nadležno upravno tijelo Grada Zagreba nije izdalo rješenje kojim se utvrđuje da prodajni objekt, oprema i sredstva ispunjavaju propisane uvjete za obavljanje djelatnosti trgovine (čl. 13. Zakona o trgovini),
- trgovac ne osigura nadležnom inspektorcu isprave o stanju robe u prodajnom objektu iz kojih se može spoznati poslovni događaj (čl. 16. Zakona o trgovini),
- trgovac učini neku radnju koja se smatra nepoštenim trgovačnjem (čl. 64. Zakona o trgovini) i dr.

Osim naprijed navedenoga, poljoprivrednik (obrt ili OPG) je dužan kod prodaje svojih proizvoda voditi brigu i o sljedećem:

- na prodajnom mjestu jasno, vidljivo i čitko istaknuti naziv i sjedište proizvođača,
- jasno, vidljivo i čitko istaknuti iznos utvrđene maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda te označiti da je cijena u eurima,
- na proizvodu ili na prodajnom mjestu **ne smiju se** isticati druge cijene, izuzev u slučaju rasprodaje ili sniženja,
- poljoprivrednik **se mora** pridržavati istaknute maloprodajne cijene,
- pridržavati se propisanog radnog vremena i dr.

Ako poljoprivrednik (obrt ili OPG) na tržištu prodaje **hranu koja služi za ljudsku prehranu**, obavezan je pridržavati se i odredbi propisa Zakona o hrani²¹, Zakona o informiranju potrošača o hrani²² te drugih propisa.

3.2. Poslovni izdaci

Poslovnim izdacima smatraju se svi odljevi dobara poljoprivrednika tijekom poreznog razdoblja u cilju stjecanja, osiguranja i očuvanja poslovnih primitaka (čl. 32. ZPD). Smatra se da je došlo do odljeva dobara, a samim time i do nastanka izdataka, kada poljoprivrednik s njima više **ne može raspolagati**. U poslovne izdatke ulaze samo oni izdaci koji su **neposredno** vezani za obavljanje djelatnosti. Temeljno načelo utvrđivanja poslovnih izdataka je **načelo blagajne**.

Najčešći izdaci koji se javljaju u poljoprivrednoj djelatnosti jesu: sjeme, prihrana, zaštita, gnojivo, obrada zemlje, navodnjavanje, iz-

datci za žetvu ili branje, naknade za uporabu poljoprivrednih strojeva, popravak poljoprivrednih strojeva, troškovi ambalaže, dodatci hrani, vitamini, lijekovi, veterinarske usluge i dr. Kod utvrđivanja izdataka poseban problem može se javiti kod izdataka električne energije, plina, vode i telefona, ako poljoprivrednik nema posebno brojilo ili mjerilo za poljoprivrednu djelatnost, jer dobavljači tada zaračunavaju uslugu za jedno brojilo. Shodno navedenom, zbog točnosti utvrđivanja izdataka poljoprivredne djelatnosti bilo bi potrebno da poljoprivrednik, ako je to moguće, razdvoji potrošnju za poljoprivrednu djelatnost od svoje privatne – obiteljske potrošnje, tj. da ugradi posebna brojila i mjerila za poljoprivrednu djelatnost. Ako poljoprivrednik nema posebna brojila, potrebno je plaćene izdatke koji se odnose na poljoprivrednu djelatnost izračunati po određenom prihvatljivom ključu (npr. za električnu energiju i grijanje po kvadraturi objekata u kojima se obavlja poljoprivredna djelatnost u odnosu na ukupnu kvadraturu objekata u vlasništvu poljoprivrednika).

Kao porezno priznati poslovni izdaci mogu se evidentirati samo **oni izdaci za koje postoje uredne i vjerodostojne isprave** i koji su izravno vezani uz ostvarivanje primitaka poljoprivrednika. **Između izdataka i primitaka mora postojati međuzavisnost**, što znači da se učinjeni izdatak treba odraziti na ostvarivanje (povećanje) tekućih ili budućih primitaka.

Sukladno čl. 18. st. 2. ZPD, poljoprivrednik može **dohodak utvrđen u godišnjoj poreznoj prijavi umanjiti** za:

- iznos plaća novozaposlenih osoba,
- iznos državne potpore za obrazovanje i izobrazbu te iznos potpore male vrijednosti za izvođenje praktične nastave i vježbe naukovanja u sustavu vezanih obrta prema posebnim propisima,
- iznos izdataka za istraživanje i razvoj iz čl. 45. ZPD,
- preneseni gubitak ostvaren u obavljanju poljoprivredne djelatnosti.

Osim toga, poljoprivrednik **može uvećati osobni odbitak** (u Obrascu DOH) za **darovanja** dana u tuzemstvu u naravi ili novcu doznačenim na žiro račun, a u kulturne, odgojno – obrazovne, znanstvene, zdravstvene, humanitarne, športske i vjerske svrhe, udrugama i drugim osobama koje te djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima, i to **do visine 2% primitaka** za koje je u prethodnoj godini podnesena godišnja porezna prijava i utvrđen godišnji porez na dohodak (čl. 15. ZPD).

3.2.1. Sezonski rad u poljoprivredi

Poljoprivrednici, koji se bave određenim poljoprivrednim djelatnostima (npr. žetva, berba voća i povrća i dr.), a koje su po svojoj prirodi vezane uz određeno vrijeme u godini, najčešće se susreću s problemom povećane potrebe za radnicima zbog povećanog obujma posla u vrijeme trajanja sezone obavljanja određene poljoprivredne djelatnosti.

Stoga poljoprivrednici, uz zapošljavanje radnika na neodređeno vrijeme, imaju mogućnost zaposliti sezonske radnike temeljem ugovora o sezonskom radu za obavljanje privremenih poslova, odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi, koji je uređen čl. 78. – 81. Zakona o tržištu rada²³, Pravilnikom o sadržaju i obliku ugovora o sezonskom radu u poljoprivredi²⁴ i Odlukom o najnižem dnevnom iznosu plaće sezonskog radnika u poljoprivredi za 2024. godinu²⁵.

23 Zakon o tržištu rada (Nar. nov., br. 118/18 – 156/23)

24 Pravilnik o sadržaju i obliku ugovora o sezonskom radu u poljoprivredi (Nar. nov., br. 28/19)

25 Odluka o najnižem dnevnom iznosu plaće sezonskog radnika u poljoprivredi za 2024. godinu (Nar. nov., br. 153/23)

21 Zakon o hrani (Nar. nov., br. 18/23)

22 Zakona o informiranju potrošača o hrani (Nar. nov., br. 56/13–32/19)

Poslodavac koji može zapošljavati na privremenim/povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi je:

- fizička ili pravna osoba koja obavlja registriranu poljoprivrednu djelatnost,
- fizička osoba nositelj OPG-a evidentiranog u odgovarajućem upisniku,
- fizička osoba (građanin).

Sezonski radnik u poljoprivredi može biti nezaposlena osoba, korisnik mirovine ili tražitelj zaposlenja koji, na temelju ugovora o sezonskom radu, obavlja privremene, odnosno povremene sezonske poslove u poljoprivredi.

Poljoprivrednik i sezonski radnik prije početka rada obvezno potpisuju Ugovor o sezonskom radu za obavljanje privremenih odnosno povremenih poslova u poljoprivredi (**Obrazac USP-1**).

Ugovor o sezonskom radu sklapa se za svaki radni dan, predajom i prihvatom vrijednosnog kupona te **njegovim evidentiranjem na propisanom obrascu ugovora o sezonskom radu u poljoprivredi**. Sezonski radnik u poljoprivredi je za vrijeme rada obavezan kod sebe imati ugovor–Obrazac USP-1. Rad sezonskog radnika u poljoprivredi može trajati najduže 90 dana tijekom kalendarske godine te ne mora biti u neprekinutom trajanju.

Poljoprivrednik koji zapošljava sezonskog radnika u poljoprivredi, dužan je za toga radnika, kupnjom vrijednosnog kupona, platiti dnevne doprinose za obvezna osiguranja, obračunate na dnevnu osnovicu. Vrijednosne kupone izdaje Ministarstvo financija, a izdaju se na vrijednost utvrđenu u skladu s čl. 187.a Zakona o doprinosima²⁶.

Dnevna osnovica za obračun doprinosa za 2024. propisana je čl. 16. st. 3. Naredbe o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2024. godinu²⁷ i to kao umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,4 podijeljen brojkom 30 (1.560,00 € x 0,4 : 30 dana) te ista za 2024. iznosi **20,80 €**. Na vrijednosnom kuponu iskazuje se iznos plaćenog dnevnog doprinosa od **4,16 €** (20,80 € x 20% odnosno 15%+5%) jer je propisana obveza plaćanja samo doprinosa za **mirovinsko osiguranje I. stup i II. stup** (čl. 187a st. 2. Zakona o doprinosima).

Najniži dnevni iznos neto plaće koju je poslodavac dužan isplatiti sezonskom radniku koji obavlja privremene/povremene sezonske poslove u poljoprivredi, za 2024. godinu nakon obračuna i obustave poreza na dohodak **ne može biti niži od 16,64 €**.

Dnevni iznos plaće, odnosno ostali primici koje je poslodavac–poljoprivrednik isplatio ili dao sezonskom radniku na privremenim/povremenim poslovima u poljoprivredi, smatraju se primicima od kojih se utvrđuje **drugi dohodak** i podliježu obvezi poreza na dohodak (čl. 76.a. ZPD). Predujam poreza na dohodak na primitke obračunavaju i uplaćuju poslodavci po stopi od **10%** bez priznavanja osobnog odbitka, **do posljednjeg dana u mjesecu** u kojemu je izvršena isplata ili davanje (čl. 78.a ZPD).

Dakle, poljoprivrednici koji se koriste radom sezonskog radnika više dana u jednom mjesecu nisu obvezni obračunavati porez istodobno s isplatom primitka, nego mogu zbrojiti dnevne iznose i obračunati te uplatiti porez na kraju mjeseca.

Poljoprivrednik je obavezan o obračunanom i uplaćenom porezu sastaviti **Obrazac JOPPD** i podnijeti ga nadležnoj ispostavi Porezne uprave **do posljednjeg dana** u mjesecu u kojem je primitak ostvaren/isplaćen ili najkasnije sljedeći radni dan (čl. 79. st. 4. PPD).

U Obrascu JOPPD **ne iskazuju** se podaci o uplaćenim doprinosima putem vrijednosnih kupona, već se iskazuju samo podaci o drugom dohotku i obračunanom i plaćenom porezu na dohodak.

U nastavku dajemo primjer obračuna isplaćenog rada sezonskom radniku.

Primjer 5. – Obračun za isplaćeni najniži dnevni iznos

Poljoprivrednik zapošljava sezonskog radnika i za dan rada plaća propisani najniži dnevni iznos neto plaće od 16,64 €. Bruto primitak za 1 dan iznosi 20,80 €, a radnik je radio 10 dana.

Red. br.	Opis	Iznos u € i centima
1.	Bruto primitak – drugi dohodak	208,00
2.	Porez – 10%	20,80
3.	Neto drugi dohodak (1. – 2.)	187,20
4.	Obvezni doprinosi uplaćeni putem vrijednosnog kupona (4,16 € x 10)	41,60
5.	Ukupan trošak poljoprivrednika (1 + 4)	24,60

Primjer 6. – Obračun za isplaćeni veći iznos od najnižeg dnevnog iznosa

Poljoprivrednik zapošljava sezonskog radnika i za dan rada plaća iznos od 28,00 €. Radnik je ukupno radio 15 dana u mjesecu travnju te mu je poljoprivrednik ukupno isplatio 420,00 € (28,00 € x 15 dana), a poljoprivrednik je kupio za radnika ukupno 15 vrijednosnih kupona te je uplatio doprinose u ukupnom iznosu od 62,40 € (15 dana x 4,16 €).

Red. br.	Opis	Iznos u € i centima
1.	Bruto primitak – drugi dohodak	420,00
2.	Porez – 10%	42,00
3.	Neto drugi dohodak (1. – 2.)	378,00
4.	Obvezni doprinosi uplaćeni putem vrijednosnog kupona (4,16 € x 15)	62,40
5.	Ukupan trošak poljoprivrednika (1 + 4)	482,40

Poslodavac može ugovoreni dnevni iznos plaće sezonskom radniku u poljoprivredi isplatiti u gotovom novcu (čl. 2. st. 2. Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora u sezonskom radu u poljoprivredi).

Ukupan trošak rada sezonskog radnika (doprinosi, porez na dohodak, neto drugi dohodak) je porezno priznati izdatak, koji se evidentira u **Obrascu KPI**.

Neupotrijebljene vrijednosne kupone poslodavac može zamijeniti za gotov novac u jedinici Financijske agencije u kojoj je iste kupio, najkasnije do kraja siječnja tekuće godine za prethodnu godinu.

Istekom razdoblja sezonskog rada u poljoprivredi, a najkasnije na kraju kalendarske godine, radi utvrđivanja staža osiguranja provedenog na sezonskim poslovima prema posebnom propisu, sezonski radnik u poljoprivredi je dužan tijelu nadležnom za provedbu mirovinskog osiguranja **dostaviti podatak o sezonskom radu u poljoprivredi** tijekom te kalendarske godine. Na temelju dostavljenih podataka nadležno tijelo evidentira svojstvo osiguranika u mirovinskom osiguranju.

26 Zakon o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08 – 114/23)

27 Naredbe o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2024. godinu (Nar. nov., br. 150/23)

ističemo...

Na sezonskog radnika u poljoprivredi koji ima sklopljen ugovor o sezonskom radu u poljoprivredi ne primjenjuju se posebni propisi kojima je uređen prestanak vođenja nezaposlene osobe u evidenciji nezaposlenih, propisi koji uređuju obustavu ili prestanak prava za vrijeme nezaposlenosti niti propisi koji uređuju prestanak isplate mirovine korisniku mirovine.

Poljoprivrednik može neoporezivo isplatiti troškove smještaja i prehrane osobi koje obavljaju privremene odnosno povremene sezonske poslove u poljoprivredi. Naime, oporezivim primicima ne smatraju se troškovi smještaja i prehrane osoba koje obavljaju privremene odnosno povremene sezonske poslove u poljoprivredi u skladu s propisom kojim se uređuje tržište rada (čl. 6. st. 10. PPD).

3.2.2. Doprinosi za obvezna osiguranja

Poljoprivredniku, koji utvrđuje dohodak od samostalne djelatnosti, sukladno odredbi čl. 29. st. 3. Zakona o porezu na dohodak, u poslovne izdatke priznaju se i uplaćeni doprinosi za obvezna osiguranja prema posebnim propisima.

Poljoprivrednik kada obavlja djelatnost na OPG-u obavezan je plaćati doprinose za obvezna osiguranja prema odredbama Zakona o doprinosima, Pravilnika o doprinosima²⁸ i Naredbe o iznosima osnovica za obračun doprinosa za 2024.

Prema odredbama Zakona o doprinosima, poljoprivrednik, koji utvrđuje dohodak na temelju poslovnih knjiga, plaća sljedeće obvezne doprinose:

- doprinos za mirovinsko osiguranje po stopi od 20%, odnosno 15% + 5% i
- doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje po stopi od 16,5%.

Navedene doprinose poljoprivrednik obračunava sam i uplaćuje na propisane račune. Rok plaćanja navedenih obveznih doprinosa je do 15. u mjesecu za prethodni mjesec.

Najčešći oblik osnove obveznog osiguranja za djelatnost poljoprivrede i šumarstva je kada se utvrđuje dohodak od samostalne djelatnosti, a za 2024. iznos mjesečne osnovice za plaćanje obveznih doprinosa iznosi **858,00 €** (1.560,00 € x 0,55%). Ukupan iznos mjesečnih doprinosa iznosi 313,17 € (858,00 € x 36,5%).

U nastavku dajemo pregled mjesečnih osnovica za obvezne doprinose.

Tablica 1. – Iznosi mjesečnih osnovica za obvezne doprinose za OPG

Red. br.	Osnove obveznog osiguranja	Prop. koefic.	Članak Zakona o doprinosima	Iznos eura i centa
1.	Djelatnost poljoprivrede i šumarstva utvrđuje dohodak od samostalne djelatnosti	0,55%	čl. 66. st. 1. t. 4.	858,00
2.	Djelatnost poljoprivrede i šumarstva utvrđuje dohodak od samostalne djelatnosti kao obrt	0,65%	čl. 66. st. 1. t. 1.	1.014,00
3.	Djelatnost poljoprivrede i šumarstva utvrđuje dobit od samostalne djelatnosti	1,1%	čl. 82. st. 2.	1.716,00

Red. br.	Osnove obveznog osiguranja	Prop. koefic.	Članak Zakona o doprinosima	Iznos eura i centa
4.	Djelatnost poljoprivrede i šumarstva od koje se plaća porez prema paušalnom dohotku	0,4%	čl. 70.	624,00
5.	Osiguranik po osnovi poljoprivrede	0,38%	čl. 88.	592,80
6.	Osoba upisana u Upisnik poljoprivrednika	0,38%	čl. 85.g	592,80
7.	Poljoprivrednik upisan u Upisnik kao nositelj ili član OPG-a te šumoposjednik i član njegova obiteljskog kućanstva	0,38%	čl. 85.c	592,80

Poljoprivrednik koji postaje porezni obveznik, nadležnoj Poreznoj upravi obavezan je predati i **Obrazac ROD DOP** koji je propisan Pravilnikom o doprinosima.

Poljoprivrednik ako zapošljava radnike obveznik je obračunavanja, obustavljanja i plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje iz plaće radnika, a kao poslodavac obveznik je obračunavanja i plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje na plaću radnika.

Međutim, ako je osoba koja pruža usluge u OPG-u istodobno i u radnom odnosu te je po toj osnovi već osigurana, obvezna je plaćati doprinose po osnovi obavljanja druge djelatnosti i to prema visini ostvarenog godišnjeg dohotka od samostalne djelatnosti. U ovom slučaju maksimalna osnovica za plaćanje obveznih doprinosa za 2024. iznosi 12.168,00 € (1.506,00 € x 0,65 x 12), odnosno razmjerno vremenu za koje se utvrđuje obveza (čl. 185. st. 1. i 186. st. 1. Zakon o doprinosima).

Doprinosi se plaćaju prema ostvarenom dohotku utvrđenom u Obrascu DOH, **ali ne iznad propisane osnovice** od 12.168,00 €. Rješenje o plaćanju obveznih doprinosa donosi nadležna Porezna uprava, a doprinosi se plaćaju u roku od 15 dana od dana dostave rješenja.

3.2.3. Amortizacija dugotrajne imovine

U Popis dugotrajne imovine (**Obrazac DI**) unose se stvari i prava, ako su njihove nabavne cijene odnosno troškovi proizvodnje (nabavna vrijednost) veći od **665,00 €** i ako je njihov vijek trajanja dulji od godinu dana (čl. 35. st. 2. ZPD). Iznimno, prava ulaze u Obrazac DI samo ako je kod njihove nabave **plaćena naknada**.

Obrazac DI služi poljoprivredniku za utvrđivanje izdataka otpisa (amortizacije) dugotrajne imovine. Dugotrajna imovina i nakon što je u cijelosti otpisana **zadržava se** u Obrascu DI do trenutka prodaje, darovanja ili drugog načina otuđenja ili uništenja.

Poljoprivrednik dugotrajnu imovinu može kupiti, izgraditi ili unijeti u djelatnost svoju osobnu i privatnu imovinu. Unos osobne i privatne imovine u poljoprivrednu djelatnost provodi se obično putem Zapisnika o ulaganju dugotrajne imovine. Zapisnik o ulaganju može izraditi sam poljoprivrednik prema tržišnim vrijednostima imovine na dan unosa ili ovlaštenu sudski vještak. Za unesenu dugotrajnu imovinu nije bitno da li je u vlasništvu poljoprivrednika kao nositelja djelatnosti ili u vlasništvu člana obitelji, bitno je da unesena imovina služi za obavljanje djelatnosti.

Nabavna vrijednost dobara dugotrajne imovine, koja su unesena u Obrazac DI, otpisuje se u skladu s čl. 12. Zakona o porezu na dobit. Poljoprivrednik **nema** pravo na izdatke otpisa dugotrajne imovine **koja nije evidentirana u Obrascu DI**.

Ako se dobro dugotrajne imovine zbog uništenja više ne može koristiti ili ako se proda, izuzme ili na drugi način otuđi, tada se knjigovodstvena vrijednost dugotrajne imovine otpisuje u cijelosti

28 Pravilnik o doprinosima (Nar. nov., br. 2/09 – 143/23)

i evidentira kao izdatak u Obrascu KPI (čl. 35. st. 4. ZPD). Amortizaciji ne podliježu zemljišta, šume i slična obnovljiva prirodna bogatstva, financijska imovina, spomenici kulture te umjetnička djela.

Dugotrajna imovina otpisuje se po linearnoj metodi primjenom godišnjih amortizacijskih stopa iz čl. 12. st. 5. Zakona o porezu na dobit, ili se godišnje amortizacijske stope mogu udvostručiti. Također, ako poljoprivrednik obračunava amortizaciju u svoti nižoj od porezno dopustive (tj. po stopama nižim od godišnjih stopa ili nižim od udvostručenih stopa), tako obračunana amortizacija **smatra se porezno priznatim rashodom – izdatkom**. Poljoprivrednik može donijeti odluku da za pojedinu dugotrajnu imovinu ne obračunava amortizaciju.

U nastavku navodimo najčešću dugotrajnu imovinu koja se javlja u poljoprivrednoj djelatnosti te godišnje i udvostručene stope amortizacije:

Grupa dugotrajne imovine	Godišnja stopa	Udvostručena stopa
Građevinski objekti	5%	10%
Osnovno stado	20%	40%
Oprema, vozila, mehanizacija	25%	50%
Osobni automobili	20%	40%
Višegodišnji nasadi	10%	20%

Predmeti dugotrajne imovine iz čl. 12. st. 5. Zakona o porezu na dobit, koji se ne mogu nedvojbeno razvrstati prema opisu dugotrajne imovine, razvrstavaju se u skupinu – Ostala nespomenuta dugotrajna imovina.

U svezi obračuna amortizacije osnovnog stada dajemo neke primjere:

- u osnovno stado evidentira se radna i priplodna stoka i to koja nije sama proizvod za tržište već daje proizvode za tržište (npr. konji, volovi, stoka za rasplod, krave, ovce i koze za mlijeko, ovce za vunu i sl.),
- u trošak nabave osnovnog stada ulaze izdaci kupnje (nabave) ili uzgoja stada do korištenja za namjenu za koje se stado i nabavlja,
- izuzeti primjerci iz stada za prodaju smatraju se obrtnom imovinom i **ne evidentiraju se** u dugotrajnoj imovini,
- stoka u tovu, stoka za prodaju, perad, kunići, odojci, janjci, kozlići za prodaju i sl. predstavljaju kratkotrajnu imovinu, tj. ova imovina je proizvod za tržište, a ne dugotrajna imovina, te se niti **ne evidentira u Obrascu DI**,
- izdaci održavanja osnovnog stada kao što su npr. hrana, lijekovi, vitamini i dodaci, veterinarske usluge, voda, grijanje i sl. u trenutku plaćanja smatraju se poslovnim izdatkom i evidentiraju u Obrascu KPI,
- u slučaju pomora ili uništenja osnovnog stada zbog bolesti, preostala knjigovodstvena vrijednost osnovnog stada priznaje se u **cijelosti u porezno priznati izdatak**.

4. Primjeri evidentiranja poslovnih promjena kod poljoprivrednika

U nastavku dajemo neke primjere evidentiranja poslovnih primitaka i izdataka u Obrascu KPI te drugim poslovnim knjigama i evidencijama za poljoprivrednika koji je obveznik poreza na dohodak i PDV-a, s pojašnjenjima primjene odredbi propisa.

Poljoprivrednik Ivan Stočar iz Patkovca, Poljoprivredna cesta 12, upisan je kao OPG te je upisan i u Registar obveznika poreza na dohodak, a od 1.1.2015. je i obveznik PDV-a. U 2024. godini u obavljanju poljoprivredne djelatnosti dogodile su se i sljedeće poslovne promjene:

- Dana 4.4. primljen je od dobavljača "Gnojivo" d.d., račun od 29.03. za gnojivo na iznos od 1.300,00 € (1.040,00 € + 260,00 € PDV). Račun je upisan u Obrazac U-RA i to u stupce: 9 (1.040,00 €), 10 (1.300,00 €), 11 (260,00 €) i 16 (260,00 €), a u dodatnom stupcu upisano je da je račun plaćen 5.4.

Poljoprivrednik je račun platio sa svoga žiro računa dana 5.4., a plaćeni iznos od 1.300,00 € evidentiran je u Obrascu KPI u stupcima 11 (1.300,00 €), 13 (260,00 €) i 15 (1.040,00 €).

- Dana 6.4. prodavatelju "Nafta" d.o.o. poljoprivrednik je platio gotovinom gorivo za traktor. Gotovinom plaćeni račun od 6.4., koji sadrže sve podatke propisane čl. 79. st. 1. Zakona o PDV-u, ispostavljen je na iznos od 1.000,00 € (800,00 € + 200,00 € PDV) i upisan u Obrazac U-RA u stupce: 9 (800,00 €), 10 (1.000,00 €), 11 (200,00 €) i 16 (200,00 €). U Obrascu U-RA upisano je u dodatnom stupcu da je račun plaćen gotovinom dana 6.4.

Plaćeni iznos od 1.000,00 € evidentiran je i u Obrascu KPI u stupcima 10 (1.000,00 €), 13 (200,00 €) i 15 (800,00 €).

Iako je račun plaćen pravnoj osobi gotovinom, a sadrži sve podatke propisane čl. 79. st. 1. Zakona o PDV-u, poljoprivrednici – obveznici PDV-a i poreza na dohodak, imaju pravo na odbitak pretporeza ako je račun **plaćen**.

Ako poljoprivrednik plati pravnoj osobi račun gotovinom, i za to dobije gotovinski račun koji ne sadrži sve podatke propisane čl. 79. st. 1. Zakona o PDV-u, **nema pravo** na odbitak pretporeza.

Skrećemo pozornost da poljoprivrednik može plaćati pravnoj osobi gotovinom uz uvjet da **nema evidentiranu blokadu računa** u Jedinственном registru računa²⁹.

- Dana 6.4. primljen je od dobavljača "Šećerana" d.o.o. račun od 4.4. za suhe šećerne rezance za hranu svinjama, na iznos od 5.000,00 € (4.000,00 € + 1.000,00 € PDV). Račun je upisan u Obrazac U-RA u: stupce 9 (4.000,00 €), 10 (5.000,00 €), 11 (1.000,00 €) i 16 (1.000,00 €). Poljoprivrednik je račun platio sa svoga žiro računa dana 8.4., a plaćeni iznos od 5.000,00 € evidentiran je u Obrascu KPI u stupcima 11 (5.000,00 €), 13 (1.000,00 €) i 15 (4.000,00 €). U Obrascu U-RA u dodatnom stupcu upisano je da je račun plaćen 8.4.

Poljoprivrednik dnevno za dodatak prehrani svinja potroši oko 20 kg suhih šećernih rezanaca te izrađuje tjedne specifikacije za razduženje utrošenih zaliha.

Nabavljene suhe šećerne rezance po računu, poljoprivrednik je evidentirao i u analitičkoj kartici zaliha materijala.

Kao poslovni izdaci mogu se priznati samo oni izdaci o kojima postoje uredne isprave i koji su izravno vezani uz ostvarivanje primitaka. Pri utvrđivanju povezanosti primitaka s izdacima polazi se od normativa (utroška materijala i energije i sl.) vodeći pri tome računa o načinu rada i posebnosti djelatnosti.

- Dana 5.4. poljoprivrednik je prodao iz tova 5 svinja mesarskom obrtu te izdao račun na iznos od 1.050,00 € (1.000,00 € + 50,00 € PDV 5%). Mesar je račun platio dana 8.4. dozna-kom na žiro račun poljoprivrednika.

Račun je upisan u Obrazac I-RA, u stupce 6 (1.050,00 €), 18 (1.000,00 €) i 19 (50,00 €). U Obrascu I-RA zabilježeno je u dodatnom stupcu da je račun naplaćen dana 8.4. Naplaćeni iznos po računu evidentiran je i u Obrascu KPI, u stupcima 6 (1.050,00 €), 8 (50,00 €) i 9 (1.000,00 €).

29 Čl. 16. Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 68/18 – 47/20)

Za prodane svinje po računu izdanom mesaru, poljoprivrednik je razdužio i analitičku karticu gotovih proizvoda – svinje. Prodaja svinja evidentirana je i u Evidenciji o poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

- 5) Dana 8.4. poljoprivrednik je poduzeću "Poljosjeme" doznačio predujam od 5.000,00 € za kupnju sjemenskog kukuruza.

Za primljeni predujam dobavljač je poslao poljoprivredniku račun od 8.4. na iznos od 5.000,00 € (4.761,90 € + PDV 238,10 €). Poljoprivrednik je račun upisao u Obrazac U-RA u stupce: 9 (4.761,90 €), 10 (5.000,00 €), 11 (238,10 €) i 16 (238,10 €), a u dodatnom stupcu upisano je da je račun plaćen dana 8.4.

Dani predujam evidentiran je i u Obrascu KPI kao izdatak u stupcima 11 (5.000,00 €), 13 (238,10 €) i 15 (4.761,90 €).

Poljoprivrednici – obveznici PDV-a, po odredbi čl. 165. st. 2. Pravilnika o PDV-u, radi osiguranja podataka o računima za dane predujmove iste upisuju u **Obrazac U-RA** – Knjiga primljenih računa.

Po primitku računa za primljene isporučena dobra i usluge za koje je plaćen predujam, u Obrascu U-RA poništava (stornira) se račun za dani predujam sa svim podacima, a račun za primljena dobra i usluge evidentira se u Obrascu U-RA po kronološkom redosljedu.

Za iznos PDV-a sadržanog u primljenom računu za dani predujam porezni obveznik – poljoprivrednik ima pravo na odbitak pretporeza u razdoblju oporezivanja u kojem je predujam plaćen.

Dani predujam u Obrascu KPI evidentira se kao poslovni izdatak primjenjujući načelo blagajne, osim predujmova danih za nabavu dugotrajne imovine.

- 6) Dana 8.4. poljoprivredniku je na žiro račun doznačen predujam za isporuku svinja u iznosu od 69.825,00 € od poduzeća "Meso" d.o.o. Za primljeni predujam poljoprivrednik je ispostavio račun 8.4., na iznos od 69.825,00 € (66.500,00 € + 3.325,00 € PDV).

Iznos PDV-a od 3.325,00 € izračunan je množeći ukupno doznačeni iznos od 69.825,00 € s preračunatom stopom PDV-a od 4,7619%. Poljoprivrednik je račun upisao u Obrazac I-RA u stupce 6 (69.825,00 €), 18 (66.500,00 €) i 19 (3.325,00 €), a u dodatnom stupcu upisano je da je račun naplaćen dana 8.4. Primljeni predujam od 69.825,00 € evidentiran je kao primitak i u Obrascu KPI u stupcima 6 (69.825,00 €), 8 (3.325,00 €) i 9 (66.500,00 €).

Za primljene predujmove, odnosno uplate koje su izvršene prije isporuke dobra ili obavljene usluge OPG obveznik PDV-a mora ispostaviti račun s napomenom „**Obračun prema naplaćenju naknadi**“ (čl. 78. st. 1. toč. 4. i čl. 125. i st. 5. Zakona o PDV-u i čl. 197. st. 4. Pravilnika o PDV-u). Izdani račun za predujam je prije svega isprava za porezne potrebe, tj. za obvezu obračuna PDV-a i za priznavanje pretporeza.

Primljeni predujam predstavlja bruto naknadu iz koje preračunatom stopom od (za PDV od 5%) treba izračunati iznos PDV-a (čl. 47. st. 4. i 6. Pravilnika o PDV-u).

Račune izdane za primljene predujmove porezni obveznik evidentira u Knjizi izdanih (izlaznih) računa (**Obrazac I-RA**).

Kako se poslovni primici i izdaci evidentiraju u Obrascu KPI po načelu blagajne, primljeni predujam, sukladno odredbi čl. 11. st. 9. PPD, evidentira se kao poslovni primitak. Naplaćeni PDV upisuje se u stupac 8 Obrasca KPI.

- 7) Dana 11.4. poljoprivrednik je isporučio svinje poduzeću "Meso" d.o.o. te izdao račun na iznos od 69.825,00 € (66.500,00 € + 3.325,00 € PDV). Račun je upisan u Obrazac I-RA u stupce 6 (69.825,00 €), 18 (66.500,00 €) i 19 (3.325,00 €), a u dodatnom stupcu upisano je da je račun naplaćen dana 8.4. – predujam te je u sljedećem retku Obrasca I-RA poništen (storniran) račun za primljeni predujam od 8.4.

Kako je račun za isporučene svinje jednak iznosu računa za primljeni predujam, račun za isporučene svinje ne evidentira se u Obrascu KPI.

Za prodane svinje po računu od 11.4., poljoprivrednik je razdužio i analitičku karticu gotovih proizvoda – svinje, a prodaja svinja evidentirana je i u Evidenciji o poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Pri isporuci dobara odnosno obavljanju usluge izdaje se račun u kojem porezni obveznik od obračunanog PDV-a po tom računu umanjuje PDV obračunan na primljeni predujam. Na tom računu porezni obveznik navodi i broj izdanog računa za primljeni predujam (čl. 159. st. 2. Pravilnika o PDV-u).

Nakon ispostavljanja računa za isporuke dobara odnosno usluge za koju je primljen predujam i izdan račun, u Obrascu I-RA **stornira se račun za predujam**, a račun za isporučena dobra, odnosno obavljene usluge upisuje se u sljedeći redak Obrasca I-RA (čl. 164. st. 3. Pravilnika o PDV-u).

OPG koji vodi poslovne knjige sukladno poreznim propisima dužan je izdati otpremnicu i/ili otpremnicu/račun i/ili račun te prodaju na veliko i malo evidentirati i u Evidenciji o poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

- 8) Dana 15.4. poljoprivrednik je prodao za gotovinu 2 svinje građaninu. Za prodane svinje ispostavljen je gotovinski račun na iznos od 525,00 €. Gotovinski račun od 525,00 € upisan je u Obrazac I-RA u stupce 6 (525,00 €), 18 (500,00 €) i 19 (25,00 €).

Iako poljoprivrednik za prodane vlastite proizvode krajnjim potrošačima za gotovinu nije obavezan izdavati račune, poljoprivrednik je odlučio da prodaju vlastitih proizvoda za gotovinu evidentira preko naplatnog (fiskalnog) uređaja, zbog jednostavnosti praćenja prometa, praćenja prodanih količina i evidentiranja primitaka ostvarenih prodajom za gotovinu u poreznim knjigama (Obrazac I-RA i Obrazac KPI).

Naplaćeni PDV sadržan u gotovinski naplaćenim računima izračunava se putem preračunate stope PDV-a (u našem primjeru: 525,00 € x 4,7619 %).

Po određenju čl. 164. st. 2. toč. 3. Pravilnika o PDV-u, u Obrazac I-RA unose se i dnevni gotovinski promet, a iznosi gotovinskih naplata upisuju u stupce 6, 18 i 19.

Porezni obveznik može gotovinski promet na temelju isprava o dnevnom gotovinskom prometu (npr. specifikacija gotovinskog prometa od – do, rekapitulacija ukupnog dnevnog prometa u mjesecu i sl.) u Obrazac I-RA upisati u jednom iznosu za cijelo razdoblje oporezivanja.

Poljoprivrednik je gotovinski račun za prodane svinje upisao istoga dana i u Obrazac KPI, u stupce 5 (525,00 €), 8 (25,00 €) i 9 (500,00 €).

Za prodane svinje po računu od 15.4. poljoprivrednik je razdužio i analitičku karticu gotovih proizvoda – svinje. Prodaja svinja evidentirana je i u Evidenciji o poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Porezni obveznici nisu obvezni voditi **Obrazac KP** ako podatke o dnevnom gotovinskom prometu osiguravaju u Obrascu KPI ili u evidencijama propisanim drugim zakonima (npr. Zakonom o PDV-u) te ako se te evidencije vode na mjestu gdje se gotovinski promet ostvaruju (čl. 46. st. 6. PPD).

9) Poljoprivrednik u Obrascu DI ima evidentiran i traktor. Za obavljenu popravak traktora primljen je od obrta "Servis traktora" dana 15.4. račun na iznos od 300,00 € (240,00 € + 60,00 € PDV). Poljoprivrednik je račun platio sa žiro računa dana 16.4.

Račun je upisan u Obrazac U-RA u stupce: 9 (240,00 €), 10 (300,00 €), 11 (60,00 €) i 16 (60,00 €), a u dodatnom stupcu upisano je da je račun plaćen dana 16.4.

Plaćeni račun za obavljenu popravak traktora upisan je kao poslovni izdatak i u Obrazac KPI, u stupce 11 (300,00 €), 13 (60,00 €) i 15 (240,00 €).

Primjenjujući načelo blagajne, poljoprivredniku se u porezno priznate izdatke priznaju i plaćeni troškovi tekućeg i investicijskog održavanja **dugotrajne imovine evidentirane u Obrascu DI**.

10) Banka je odobrila 16.4. poljoprivredniku dugoročni kredit u iznosu od 25.000,00 €. Iz odobrenog kredita 22.4. plaćeni su računski dobavljača za nabavljenu dugotrajnu imovinu i to:

- 12.000,00 € za sušaru po računu od 15.4. od "Poljopreme",
- 7.000,00 € za mlin za kukuruz po računu od 15.4. od "Poljopreme",
- 1.000,00 € za nerasta za rasplod po računu od 15.4. od "Vetpig" d.o.o.

Nabavljenu dugotrajnu imovinu poljoprivrednik je preuzeo 22.4. te je evidentirao u Obrascu DI.

Nabavljena dugotrajna imovina evidentirana je po računima i u Obrazac U-RA u stupce 9, 10 i 11 i 16, a u dodatnom stupcu upisano je da je račun plaćen dana 22.4. iz odobrenog kredita banke.

Razliku iznosa odobrenog kredita od 5.000,00 € (25.000,00 € – 20.000,00 €) banka je 22.4. doznačila na žiro račun poljoprivrednika za potrebe tekuće likvidnosti.

Iznos od 5.000,00 € poljoprivrednik **ne evidentira** u Obrascu KPI, jer sukladno čl. 32. st. 4. ZPD, primljeni krediti i zajmovi **nisu poslovni primitak**, a otplate kredita i zajmova **nisu poslovni izdatak**.

Za pokriće troškova odobrenja dugoročnog kredita poljoprivrednik je banci dana 22.4. gotovinom platio 250,00 €. Iznos od 250,00 € evidentiran je kao porezno priznati izdatak u Obrascu KPI u stupcu 10 (250,00 €) i 15 (250,00 €).

Plaćene račune dobavljača, iz kredita poslovne banke, za nabavljenu dugotrajnu imovinu poljoprivrednik je upisao u Obrazac U-RA te evidentirao i pravo na pretporez. Iako je dugotrajna imovina plaćena iz kredita poslovne banke, poljoprivrednik ostvaruje pravo na odbitak pretporeza jer su ispunjeni uvjeti iz čl. 125.i st. 4. Zakona o PDV-u.

Izdatak kod dugotrajne imovine, evidentirane u Obrascu DI, ostvaruje se putem otpisa (amortizacije), a evidentira se kao izdatak u Obrascu KPI na kraju poreznog razdoblja. Pravo na izdatak otpisa predmeta dugotrajne imovine priznaje se u porezni rashod od prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem je dugotrajna imovina stavljena u uporabu (čl. 12. st. 8. Zakona o porezu na dobit).

11) Dana 22.4. poljoprivrednik je izuzeo iz svoje poljoprivredne djelatnosti za svoje osobne potrebe 2 svinje. Za izuzete svinje

izradio je obračun dana 22.4., koji ima isti sadržaj propisan za račun te utvrdio vrijednost izuzimanja u ukupnom iznosu od 400,00 € (380,95 € vlastiti troškovi proizvodnje + PDV 19,05 €).

Poljoprivrednik je u obračunu utvrdio, na temelju kalkulacije, da je tržišna prodajna cijena izuzetih svinja 525,00 € (500,00 € + 25,00 € PDV).

Obračun od 22.4. za izuzete svinje upisan je u Obrazac I-RA u stupce 6 (400,00 €), 18 (380,95 €) i 19 (19,05 €).

Izuzimanje dobara iz poljoprivredne djelatnosti za privatne potrebe poreznog obveznika smatra se isporukom i podliježe plaćanju PDV-a (čl. 11. st. 1. Pravilnika o PDV-u). Za izuzeta dobra iz obrta za privatne potrebe prema odredbi čl. 33. st. 4. Zakona o PDV-u i čl. 42. st. 3. Pravilnika o PDV-u, porezna osnovica utvrđuje se po cijeni nabave tih ili sličnih dobara.

Međutim, poslovnim primicima smatraju se i izuzimanja osim izuzimanja financijske imovine. Izuzimanja u obliku financijske imovine – novcu ne utječu na dohodak od samostalne djelatnosti, te se niti ne evidentiraju kao poslovni primitak u Obrascu KPI.

U svezi s izuzimanjem dugotrajne i kratkotrajne imovine bitno je istaknuti da se **izuzeta imovina procjenjuje prema usporedivoj tržišnoj vrijednosti**, a to je cijena koja bi se u trenutku izuzimanja mogla postići na tržištu. Dakle, za izuzimanja je mjerodavna u prvom redu **prodajna cijena**, a ako se prodajne cijene ne mogu ili ne mogu pouzdano utvrditi, usporedivu tržišnu vrijednost, tj. prodajnu cijenu treba procijeniti (čl. 36. st. 5. PPD).

Iz obračuna od 22.4. za izuzete svinje, poljoprivrednik je u Obrazac KPI upisao iznos od 525,00 € (neto prodajna cijena od 500,00 € + 25,00 € PDV), i to u stupce 7 (525,00 €) i 9 (525,00 €).

Zbog objašnjenih razloga, poljoprivrednik je u Obrascu KPI u stupcu 7 upisao veću vrijednost izuzetih svinja (525,00 €), nego što je iznos od 400,00 € upisan u stupac 6 Obrasca I-RA.

Poljoprivrednik je za izuzete svinje za svoje privatne potrebe razdužio i analitičku karticu gotovih proizvoda – svinje. Izuzimanje svinja za privatne potrebe poljoprivrednika evidentirana je i u Evidenciji o poljoprivrednoj proizvodnji i prodaji vlastitih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Zaključujemo da propisi o PDV-u odnosno propisi o porezu na dohodak različito određuju tržišnu cijenu izuzetih dobara iz samostalne djelatnosti za privatne potrebe poreznog obveznika.

12) Kako se poljoprivredniku ponovo pokvario traktor, oranje poljoprivrednog zemljišta uslužno mu je obavio drugi poljoprivrednik Nikola Orač. Za uslugu oranja ispostavljen je račun 22.4. na iznos od 400,00 € (380,95 € + 19,05 € PDV). Poljoprivrednik je račun platio sa svoga žiro računa na žiro račun Nikole Orača dana 25.4.

Račun od 22.4. upisan je u Obrazac U-RA i to u stupce: 9 (380,95 €), 10 (400,00 €), 11 (19,05 €) i 16 (19,05 € PDV).

Plaćeni račun na iznos od 400,00 € evidentiran je i u Obrascu KPI kao poslovni izdatak u stupcima 11 (400,00 €), 13 (19,05 €) i 15 (380,95 €).

13) Dana 25.4. poljoprivrednik je primio od "Vetstanice" d.o.o. račun na iznos od 300,00 € (240,00 € + 60,00 € PDV) za veterinarske usluge cijepjenja svinja. Poljoprivrednik je račun platio sa žiro računa 28.4.

Račun od 25.4. upisan je u Obrazac U-RA i to u stupce: 9 (240,00 €), 10 (300,00 €), 11 (60,00 €) i 16 (60,00 €).

Plaćeni iznos od 300,00 € evidentiran je i u Obrascu KPI kao porezno priznati izdatak u stupcima 11 (300,00 €), 13 (60,00 €) i 15 (240,00 €).

- 14) Dana 29.4. poljoprivrednik je sa žiro računa doznačio poslovnoj banci 500,00 € na ime kamate za travanj po odobrenom dugoročnom kreditu. Poljoprivrednik je plaćeni iznos od 500,00 € na ime kamate po kreditu evidentirao u Obrascu KPI, i to u stupcu 11 i 15.

Fizičkim osobama koje obavljaju samostalnu djelatnost plaćene kamate po kreditima i zajmovima za obavljanje djelatnosti smatraju se poslovnim izdacima (čl. 32. st. 5. ZPD).

- 15) Dana 29.4. poljoprivredniku je na žiro račun doznačen poticaj za proizvodnju u iznosu od 10.000,00 €. Priljeni poticaj od 10.000,00 € poljoprivrednik je evidentirao u Obrascu KPI, u stupcima 6 i 9.

Porezni obveznik – poljoprivrednik državne potpore, poticaje i subvencije evidentira u Obrascu KPI kao poslovni primitak (čl. 31. st. 1. ZPD i čl. 34. PPD).

Iznimno, poslovne primitke poreznog razdoblja po osnovi državnih pomoći, poticaja i potpora **namijenjenih za nabavu dugotrajne imovine** koja podliježe amortizaciji, uključuje se u poreznu osnovicu u iznosima **evidentiranih izdataka nastalih temeljem amortizacije** te dugotrajne imovine u istom poreznom razdoblju (čl. 31. st. 7. ZPD). U ovom slučaju porezni obveznik je obavezan voditi evidenciju o primljenim državnim potporama i poticajima za nabavu dugotrajne imovine i iznosima obračunate amortizacije.

- 16) Dana 29.4. poljoprivrednik je uplatio predujam poreza na dohodak za ožujak u iznosu od 500,00 €.

Predujam poreza na dohodak **ne evidentira** se u Obrascu KPI kao **poslovni izdatak**.

Kod dohotka od samostalne djelatnosti iz čl. 29. ZPD i dohotka koji se oporezuje na način propisan za samostalne djelatnosti prema čl. 30. – 35. ZPD, **mjesečni predujam se utvrđuje i plaća na temelju podataka u podnesenoj godišnjoj prijavi poreza na dohodak** (čl. 37. st. 1. ZPD).

Porezni obveznik koji počinje obavljati samostalnu djelatnost **ne plaća predujmove poreza na dohodak do podnošenja prve godišnje porezne prijave**.

Podnošenjem godišnje porezne prijave utvrđuje se porezna obveza za porezno razdoblje u kojem je porezni obveznik počeo obavljati djelatnost odnosno utvrđivati dohodak na način propisan za samostalnu djelatnost (čl. 50. st. 1. PPD).

ističemo...

Mjesečni predujam poreza na dohodak iz čl. 37. st. 1. ZPD utvrđuje se primjenom niže stope od 15% i više stope od 25% (čl. 50. st. 4. PPD).

Predujmovi poreza na dohodak plaćaju se mjesečno do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec, i to na osnovi podataka iskazanih u godišnjoj poreznoj prijavi za prethodno porezno razdoblje tako da se porezna obveza za koju se utvrđuje predujam dijeli s brojem mjeseci istog razdoblja u kojem se samostalna djelatnost obavljala. Ako porezni obveznik u godišnjoj poreznoj prijavi uz dohodak od samostalne djelatnosti iskaže i dohodak iz ostalih izvora, predujam poreza za iduće razdoblje utvrđuje se samo od porezne obveze proizašle od obavljanja samostalne djelatnosti.

Poljoprivrednik iz primjera koji obavlja samostalnu djelatnost i utvrđuje dohodak na temelju poslovnih knjiga prema čl. 30. – 35. ZPD, nastavlja dalje evidentirati poslovne promjene u poslovnim knjigama i evidencijama kronološkim redoslijedom.

5. Umjesto zaključka

Poljoprivrednici u cilju unapređenja svoje djelatnosti trebaju pratiti i aktivno sudjelovati u planovima, programima, savjetovanjima, mjerama i dr. Ministarstva poljoprivrede kao npr:

Strategiji poljoprivrede za razdoblje 2020.-2030., koja donosi viziju i plan provedbe strateške transformacije poljoprivrede i ruralnog prostora u Hrvatskoj za razdoblje 2020.-2030.

Strateška vizija za poljoprivredu oblikovana je u četiri strateška cilja:

- 1) povećanje produktivnosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene,
- 2) jačanje konkurentnosti poljoprivredno-prehrambenog sektora,
- 3) obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima te horizontalan cilj,
- 4) poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.

Strateškom plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.–2027. i mjere državne potpore za iznimno osjetljive sektore u poljoprivredi.

Za ostvarivanje strateških planova i mjera u poljoprivredi potrebno je aktivno sudjelovanje svih državnih tijela, lokalne uprave i samouprave i svih poljoprivrednika.

Autor je ovim člankom želio upozoriti da osim znanja i vještina koje su potrebni u poljoprivrednoj proizvodnji i na bitne pojmove, postupke i propise koji su vezani za obavljanje djelatnosti na poljoprivrednom gospodarstvu.

Bilješke
